

35649

Písně a Básně

pro

školy národní.

Sepsal

Beneš Method Kulda,

duchovní správce v moravsko-slezské ochranitelně pro zanedbalou
mládež v Brně.

S povolením Jeho Excellencí Nejdůstojnějšího Pána Antona
Arnošta, Hraběte Schaaffgotsche, Biskupa Brněnského,
v přípisu slavné biskupské konsistoře, číslo 179,
dne 31. Ledna 1856.

V BRNĚ, 1856.

Tiskem Viléma Burkarta.

VELEDŮSTOJNÉMU, VELEUČENÉMU,
BLAHORODÉMU

P Á N U, P Á N U

KARLOVI NÖTTIG'OWI,

kanovníku král. katedrální kapitoly Brněnské, biskupskému
radovi a biskupské konsistoře přisedícímu, vrchnímu dozorci
národních škol, spoluoudovi Dědictví sv. Cyrilla a Methodia
na Moravě, i sv. Jana Nepomuckého v Čechách.

a t. d., a t. d.

s ozvláštní úctou a oddaností

věnuje

spisatel.

Pro v o d.

Písňe i básně tyto ponejvíce skládány byly *příležitostně* chovancům moravsko-slezské ochranné školy v Brně. Některé z nich svým obsahem dotýčný úkol prozrazují. — Kdybych řádky ty nepsal *Slovanům*, snad bych musil dovoditi *důležitost a prospěšnost písni*. Jáť jsem přišel v nynější povolání své již s přesvědčením o jich působivosti mnohostranné, a ne-
sklamal jsem se ani tuto. Jsou-li děti ve škole neobyčejně roztržity, nepozorný, ospalý — nepřístupný, a nechci-li pátrati po příčině, je-li totiž v *nich* nebo ve *mně*: zanoťm píseň i dvě, a pak pokračuji s lepším prospěchem. Mimo školu při společné práci jest zásoba písni při-

hodných velikou výhodou. — V nejednom chovanci ochranný hned prvního dne *píseň* buď slavná, buď smutná, buď veselá položila semínko změny mravní; u jiných, jimžto truchlivý stav vnitra po delší čas nemohl vytvořit pohled skutečně přívětivý a radostivý, byla *píseň*, již sobě o samotě, domněle bez svědkův, zazpívali, neklamnou známkou žádoucího obratu. Teprve nedávno píseň 29. „*Sova*“ tak se dotkla výborným nápěvem svým nově příslého, z důvodův výchovateckých ještě odloučeného chovance již dospělejšího, že rozjařen byv zdorovitou tvářností svou změnil, se smíchem vyskočil a se přidružil zpívajícím spoluchovcům, ač měl mlčky sedět v koutku, a ač neměl posud v sobě nižádné příčiny veselým býti. Tudyž milerád vyslovuji povinné — upřímné díky své *skladatelům nápěvův*.

Básně ovšemť dítky se učí z knížek svých na zpaměť. Onyť je sobě nezřídka rády

samovolně odříkávají, a příležitostně po nich dotazovány bývají. Dotazování a vyslýchání to způsobí i dítkám i rodičům mnoho radosti. Záměr při tom arcit jest při jiném dítěti jiný: vezdy však obsahem básně jest napověděn.

Vysoké c. k. ministerium duchovních záležitostí a vyučování uvedlo zvláštním nařízením *zpěv* do škol veřejných. Zákon ten, důstojně stojící po boku všem ostatním zákonům z moudrosti a z otcovské starostlivosti vykvětlým, vzbudil ve mně myšlénku, abych zásobičku *písní* a *básní* svých tiskem uveřejnil, a tak snad nejednomu horlivému pánu učitelovi posloužil, an podobných výtvorův pro naše národní školy posud na výběr a nazbyt není. Domnívám se, že účinek knížečky této ve *školách veřejných* musí býti větší, nežli v *ústavu našem*, jelikož *rosa* ovšem účinnější jest u *květin zdravých* nežli u rostlin *navadlých* a *nalomených*. Bude-li však výsledek jenom tolký, dostatečně ospra-

IV

vedlní vydání toto. — Jestliť ovšem potřebí, aby byla knížečka lištěná v rukou dítek; opis bývá obyčejně špatnou náhradou pro ně. Tudyž mi bylo přihlížeti k tomu, aby nebyla drahá. Z té příčiny *nápěvy* jsou toliko v některých výtiscích, an postačuje, mají-li je páni učitelové a znatelové zpěvu a hudby.

Kéžby se prostinké kvítečky tyto uvítaly po vlasti česko-slovanské s podobnou radostivostí, s jakovouž já vítávám práce spřízněné! Onyť sobě nežádají než býti pomahači při vodění milých dítek ke Christu Pánu našemu, Jenž je s Božskou laskavostí k Sobě volá.

B. M. Kulda.

I.

P í s n ě.

Synu milý, dcero spanilá!
Když tě svírá úzkost nemilá,
Když tě někdo hodně pozlobí,
Mrzutost když tobě způsobí,
Když se v duši budí bol a hněv:
Zazpívej si! —
Nevinný tě rozveselí zpěv!

1. Píseň před zkouškou.

Nápěv od veleb. p. Pavla Křížkovského *).

Duchu Svatý, vlej Své dary
Slabým dítkám v útroby,
Dejž, by duch náš ostal jarý,
Pozorný a bez mdloby;
Tak jen můžem po roce
Okázat své ovoce.

Ty, jenž voláš, Jesu Christe,
Děti cnostné k Sobě sám,
Dejž, ať máme srdce čisté,
A Svou pomoc skýtej nám;
Ke cti Tvoji započnem,
Tvou jen slávu množit chcem.

---

2. Píseň po zkoušce.

Nápěv od vel. p. Pavla Křížkovského.

Díky Bohu, který sklonil
Milostivě k nám Svůj zrak,
A Svou mocí porozhonil
Škodlivého strachu mrak.

---

*) Zmíniti se musím, že nápěvy vel. p. Křížkovského skládány byly čtverhlasně; pro obtížnosti sazby však toliko první hlas vzíti jsem mohl do tisku, což budiž znatelům hudby a zpěvu na srozuměnou.

Díky Pánům dobrotivým,
Co nám s mnohou obětí
Slovem, skutkem milostivým
V chybách znají hověti.

Za ně modlitba se vděčná
Proudí z nitra k nebesům:
„Bože, Tvoje láska věčná
Vod je ke Svým ke plesům!“

---

3. Píseň před školou.

V pondělí.

Nápěv od vel. p. Pavla Křížkovského.

Bože, slavnou chválu Tobě
Zpívá zdravých dítek hlas;
Mnohý musí v bolné mdlobě
Na svém lůžku trávit čas.

Churavý by rád se učil
S námi tuto pospolu;
Chválou by se rozezvučil,
Kdyby jen byl bez bolu.

Jaká nám se milosť stává
Každým školním učením!
Pravá moudrost nám se dává
Svatým Božím zjevením.

Milostivě rač nám vlíti
Dary Ducha Svatého,
Bychom mohli rádi dlíti
U pramena živého.

Dejž, ať nepozornost škodná
 Pravý zisk nám neruší;
 Ať se zmáhá cnota plodná
 Na mladé nám na duši!

---

4. Píseň po škole.

V pondělí.

Nápěv od vel. p. Pavla Křížkovského.

Co nám bylo hlásáno,
 Budiž v duchu spásáno,
 |: Aby nám to prospělo
 Pro duši i pro tělo! :|

Ten jen řádným žákem jest,
 Kdo své škole dělá čest,
 |: Zloba ať se vyhostí
 Hodným lidem k radosti! :|

Mějmež hezké chování,
 Jak jsme k tomu vyzváni;
 |: Kdo se zlým býť nestydí,
 Ať se od nás odklidí! :|

---

5. Píseň před školou.

V úterý.

Nápěv od vel. p. Pavla Křížkovského.

Již tu na světě
 Radost rozkvěte
 Květem blaživým
 Dítkám baživým
 Po vědomostech,
 Svatých po cnostech.

Kdo rád přivoli
 Chodit do školy,
 A tu v učení
 Nikdy nelení:
 Najde potěchu
 V dobrém prospěchu.

Anjel s radostí
 S ním se uhostí,
 V něm si libuje,
 Pomoc slibuje,
 Milost vyprosí,
 A ji donosí.

---

6. Píseň po škole.

V úterý.

Nápěv od vel. p. Pavla Křížkovského.

Opět duši nasycenou
 Máme manou nebeskou,
 Pravdou Christem objevenou,
 Stravou dobrou, přehezku.

Žijme všickni, žijme stále
 Podle toho učení,
 Pokračujme vezdy dále
 Krásnou cnotou k spasení.

Blaho sobě vystavíme
 Životem jen spanilým,
 A tak radost připravíme
 Rodičům svým rozmilým.

---

7. Píseň před školou.

Ve středu.

Nápěv od vel. p. Pavla Křížkovského.

Pilnost, aj cnost spanilá,
Naše družka rozmilá,
Kdo jí v mládí navyká,
Nikdy toho nepyká.

Kdo se chrání lenosti,
Libuje si v pilnosti:
Ve všech cnostech prospívá,
Umělosti nabývá.

Čas mu míle uchodí,
Blaženost jej provodí,
Po každém on po roce
Má z ní více ovoce.

Jen se u mne uhosti,
Roztomilá pilnosti!
S tebou budu dneska zas
Trávit pěkně školní čas.

---

8. Píseň po škole.

Ve středu.

Nápěv od vel. p. Pavla Křížkovského.

Bratří, sestry, v outlém mládí
Mějme milou školu rádi,
Otvíráť se tuto nám
Věčné pravdy svatý chrám.

Myť jsme jako mladé stromy
Jenom dotud bez pohromy,

Pokud činné chování
Škůdce od nás odhání.

Stromek-li se nezalívá,
Churavým a slabým bývá;
Tak i nás jen učení
V silné stromy promění.

Tu se rozum bystrým stává,
Vůli v dobrou zdar se dává,
Bychom nesli pro Otce
Na nebesích ovoce.

Tu se jistě pilná snaha
Dopracuje svého blaha;
Tuť se hlásá Christus nám,
Jenž nás k Sobě volá sám.

9. Píseň před školou.

V pátek.

Nápěv od vel. p. Pavla Křížkovského.

Bože Otče v nebi věčný,
V dobrotě Své nekonečný!
Dejž nám Svého požehnání,
Anjel strážný ať nás chrání.

Christe, shledni na Své dítky,
Na nás outlé, slabé kvítky,
K Tobě my se rádi známe,
K Tobě my se utíkáme.

Duchu Svatý, rač nás sílit,
Nedej nám se v ničem mýlit,
Všemohoucí milost Tvoje
Vylej na nás darův zdroje!

10. Píseň po škole.

V pátek.

Nápěv od vel. p. Pavla Křížkovského.

K Bohu mysl pozdvihujme,
Jemu díky prozpěvujme,
Že nám duši neumělou
Osvěcuje pravdou skvělou.

Bez učení důkladného
Nedojdeme blaha svého;
Učením se rozum budí,
Cnosti rostou v mladé hrudi.

Zaplať, Bože, učitelům,
Naším vzácným pěstitelům,
Ať se jim dle zásluh stane,
Ať jim zpláta s nebe vane!

---

11. Píseň před školou.

V sobotu.

Nápěv od vel. p. Pavla Křížkovského.

Duchu Svatý, všemohoucí,
Kterýž naši mdlobu znáš,
Vyslyš dítek prosbu vroucí,
Osviť temný rozum náš.

Nepozornost zapuď škodnou,
Za níž chodí jistý trest;
Rozmnožuj v nás pilnost plodnou,
Jež nám strojí zisk a čest.

Člověk každý moudrý, cnostný
 Musil v mládí pilen býť;
 Život bídny, neradostný
 Bude každý lenoch mít.

Užitek ať sterý nosí
 Drahocenný školní čas;
 O to, věčný Bože, prosí
 Z našich útrob jdoucí hlas.

---

12. Píseň po škole.

V sobotu.

Nápěv od vel. p. Pavla Křížkovského.

Slavné díky Bohu vzdejme,
 Hlučnou chválu Jemu pějme,
 Za hodiny spanilé,
 Za učení rozmilé.

Nejen paměť nechaf chová —
 Bože, vlej i v duši slova,
 Nebeskéf je semeno,
 Co nám bylo mluveno.

Každé dobré naučení
 V nitru ať se rozzelení,
 Ať se ve květ rozvlaje,
 V ovoce ať dozraje.

Bože, všeho zdaru zdroji,
 Rač nám dáti milost Svoji,
 Aby každý konal rád,
 Co tu slyšel častokrát.

---

13. Vyzvání.

Hej školáci milerádi školu navštěvujeme,
V pilnosti a v poslušnosti sobě oblibujeme,
Ve školách se osvěcuje rozum pravdou svatou,
Co od duší zapuzuje zlobu hříšnou, klatou.

Navykejmež pilné práci ihned v outlém mládí,
Co se káže, vykonejme s ochotou a rádi;
Kdo mladého věku svého roky líně tráví,
Toho v stáří bída, nouze provodí a dává.

Mladá léta jako voda tokem rychlým plynou,
Hledmež my jich použití spíše, nežli minou;
Každý den a každá doba zdarma promařená
Navždy jest pro blaho naše bídně utracená.

Nuže, milí kamarádi, školy sobě hledme,
K pilnosti a nábožnosti vespolek se vedme;
Rodičům a učitelům způsobíme radost,
Povinnostem k Bohu, k bližním učiníme zadost.

14. Modlitba nábožných dítek.

Nápěv od vel. p. Jana Chmelíčka.

Všechn svět je Tvoje dílo,
Všemohoucí Bože náš!
Všecko spravuješ až mílo,
Svoje dítky dobře znáš.

Čeho třeba, známo Tobě,
Chceš to dáti v pravý čas;
Uděl, Otče, v každé době,
Oč Tě prosí dítek hlas.

Dej, ať denně prospíváme
Ve cnostech a v moudrosti;
Tak jen Tobě chválu vzdáme
Lidem jsouce k radosti.

15. Prosba.

Nápěv od p. Václava Novotného.

O Christe můj, aj dítě Tvé!
Jež vlídně k Sobě zveš;
Dej mojí duši mladistvé,
By chtěla, Ty co chceš!

Svou milostí mne opatruj,
Po Tvých cestách bych šel,
Bych věrně konal zákon Tvůj,
A v duši pokoj měl!

Pravé tak blaho života
A radost budu mít;
Věčné tak spásy jistota
Mně v nitru bude žít.

---

16. V sobotu.

Nápěv od vel. p. Pavla Křížkovského.

Zvony slavně zaznívají,
S kostelův se ozývají,
Oznamují vesele:
„Zejtra bude neděle!“

Nikdo nesmí dlouho spáti,
Každý musí rychle vstáti;
Malí jako velicí
Otvírají truhlici.

Každý ví, že den je svatý,
Odívá se v nové šaty,
Zraky k nebi upírá,
Do chrámu se ubírá.

Neměj čisté jenom tělo,
Hleď, by se i srdce skvělo;

V tom kdo hříšně pochybí,
Ten se Bohu nelíbí.

Zvony slavně zaznívají,
S kostelův se ozývají,
Oznamují vesele:
„Zejtra bude neděle!“

---

17. J i t r o.

Nápěv od vel. p. Jana Chmelíčka.

Bohu díky, nový zase
Milý, světlý nastal den;
Slunce oknem dobývá se,
Zapuzuje noční sen.

Kdo to ještě v lůžku leží
Slyše ptáky zpívati?
Má-li tím, kdo pelech střezí,
Slunéčko snad hýbati?

Ti, co zjitra dlouho lení,
Vstávající hubují;
Pán Bůh má však zalíbení,
Když se lidé radují.

Raduji se s tebou, ptáče,
S tebou, ranný skřivánku,
Ať si kdo chce reptá, pláče
Po noci a po spánku.

Pěkně vítám, slunko jasné!
Pěkně vítám, rosičko!
Ve mně radost neuhasne,
Až noc zamkne očičko.

---

18. Píseň večerní.

Nápěv od vel. p. Pavla Křížkovského.

Nebes hvězdy krásně svítí,
Oslavují tmavou noc;
Věčný Bože, rač nás vzíti
Pod Svou dobrotivou moc!

Sešli, Pane, an chcem spáti,
Anjely Své na pomoc;
Nech je u nás strážně státi,
Dejž nám šťastnou, dobrou noc!

Otcovi a také matce
Proukaž Své lásky moc;
Aby spali zdravě, sladce,
Dejž jim šťastnou, dobrou noc!

Svatým rač nás krýti klidem,
Nedej vrazit na nemoc;
Otče náš! ó, rač všem lidem
Dáti šťastnou, dobrou noc!

Bože, všeho nás chraň zlého,
Zapud' hříšnou ďábla moc;
Rač nám dáti z ráje Svého
Čistou, šťastnou, dobrou noc!

19. Zvonek na věži vesnické.

Aj ty zvučný zvonku náš.
Líbě ty nás volat znáš,
Bychom zjitra modlitbou
Práci započali svou.

A když slunko v poledne
Na jasný trůn zasedne,

Míle volá nás tvůj zvuk:
„Jídla z Božích berte ruk!“

Když se člověk unaví,
A se večer dostaví,
Znova počneš zvučně hrát:
„Modlete se, jděte spát!“

Taky slavnost neděle
Zvonek hlásá vesele:
„Zhůru, uchystal již chrám
Ve mši svaté milost vám!“

Až ponesou do hrobu
Mého ducha nádobu:
Bude hlásat všem tvůj hlas:
„Zemřelý ten vstane zas!“

Pokud živ jsem, zvonku můj,
Napomínej zvuk mne tvůj,
Bych jen toužil po cnotě
A po rajském životě.

20. Píseň každodenní.

Nápěv od vel. p. Jana Chmelíčka.

Mám já tváře veselé,
Vždy jsem spokojen;
Ani vrásky na čele,
Zpívám celý den.

Ráno hned se unývám,
Boha velebím,
Otcí, matce úctu vzdám,
Snídaničko jím.

Po snídání ve spěchu
Myslím na školu;

Tam se dítky k prospěchu
Učí pospolu.

Po škole když úlohy
Svoje vykonám,
Rychle skočím na nohy,
K dílu hned se mám.

Kropím vonné květiny
Vodou studenou;
Ony zvadlé hlavinky
Zhůru k nebi pnou.

Za večeri kytečku
Matce podať smím;
Pak se ve svém koutečku
Bohu pomodlím.

A když lehnu, usnu hned,
Zrak se zavírá;
Ale duše mé se hled
S Bohem obírá.

21. Začátek jara.

Nápěv od vel. p. Pavla Křížkovského.

Vítáme tě slunko jarní,
Moc tvá zimu zapudí,
Papryskové tvojí švarní
Přírodu nám probudí.

Dost se nás již natrudila
Zima se svým plemenem;
Dost se nás již nanudila
Štíplavým svým studenem.

Nové roucho na se vzíti
 Jaro hned se uvolí;
 Kvítím se nám budou skvíti
 Hory, louky, údolí.

Potom bude noha bosá
 Míti svoje hopsasa,
 Když se na trávničkách rosa
 Jako perla otřasá.

Budem bývat v hustém háji
 U čistého pramena;
 Ptáci mají tam svou stáji,
 Sluch to dobře znamená.

Tamto v chládku nejradš dívám,
 Slaviček když klokotá;
 Naslouchaje v proud se dívám,
 Co tam za ním šepotá.

Slastí oko slzy roní,
 Pomyslím-li na ten čas;
 Vím, že všechno jako vloni
 Letos jaro spraví zas.

Proto tebe, slunko, vítá
 Vroucná moje útroba;
 Nechať již jen rychle svítá
 Plamenů tvých zásoba!

---

22. Jarní vítání.

Nápěv od vel. p. Jana Chmelička.

Vítejtež mi všechny kvítky,
 Co vás jaro zplodilo;
 Mám vás radši nežli svítky,
 Ač jich jíst je rozmilo.

Vítejtež mi všechny stromy,
 Vítejtež mi křoviny;
 Okrášlujte naše domy,
 Stráně, meze, roviny.

Vítejtež mi všickni ptáci,
 Oživujte háj i les;
 Víím, že lásku Boží splácí
 Vašich zpěvů vděčný ples.

Vítejtež mi všechny ryby
 V řece jako v potoku;
 Rád se dívám na pohyby
 V plování a v poskoku.

Vítejtež mi všechny bravy,
 Ovečky a jehňata;
 Rozmilý váš život hravý
 Těší chlapce, děvčata!

Vítejtež mi všechny tvory,
 Co vás Pán Bůh oživil!
 Muselby být v duši chorý,
 Kdoby se vám nedivil.

23. Jarní radost.

Nápěv od vel. p. Pavla Křížkovského.

Nechť zpívá, kdo co umí,
 Ať to celým hájem šumí,
 Jaro již se blíží k nám,
 Zve nás k zpěvu, zve nás k hrám!

Teď má každý vesel býti,
 Teplé slunko pěkně svítí,
 Doma, v háji, na poli
 Nový život hlaholí.

Oživené naše hvozdy
Mají opět svoje drozdy,
Jichžto mocná písnička
Opovídá slavička.

Fialka již také leze,
Pokryje nám všechny meze,
Louka již se zelená
Trávou všeho plemena.

Nyní budem venku bývat,
Oblohovou střechu mívat,
Vyměníme čerstvý vzduch
Za obtížný v domě puch.

Na trávníček bratří, sestry,
Na koberec pojďme pestrý,
Vždyť je nově vypraný,
Novým kvítím protkaný.

Tam ať zpívá, kdo co umí,
Ať to celým hájem šumí,
Jaro již se blíží k nám,
Zve nás k zpěvu, zve nás k hrám!

24. Společná jarní.

Nápěv od vel. p. Pavla Křižkovského.

Podejme si kolem ruku,
Točme se a zpívejme,
Zezulka již volá: kuku!
Milé jaro vítejme!
Kuku! kuku! kuku!

Rozumíme tvému kuku,
Jarní ptáku strakatý;

Nadávat chceš tomu kluků,
 Kdo vždy bývá střapatý.
 Kuku! kuku! kuku!

Není třeba mnoho hluku,
 Můžem přec být veselí;
 Zezulka svou písni: kuku
 Smutným býti nevelí.
 Kuku! kuku! kuku!

25. L é t o.

Nápěv od vel. p. Pavla Křížkovského.

Vítejtež nám vlaštovičky,
 Jisté léta donosičky,
 Léto nám již slasti strojí,
 Slasť nám všechny smutky zhojí.

Vítej krásná letní dobo,
 Vítej slunce, světa zdo!o!
 V tvém teple budem zpívat,
 V tvém stínu budem dlívat.

Ke zpěvu se slavík chystá,
 Studánka se těší čistá,
 Klokotem svým volá, zove:
 „Pojďte ptáčkův zástupové!“

Usmívá se krásná růže,
 Že již znova kvésti může,
 Vydýchaná jejím květem
 Vůně táhne celým světem.

Třešně již se zapalují,
 Jahody se odhalují,
 Nové víno, nové žito
 V hroznů, v stéblů již je kryto.

Kytky dávají nám louky,
Všudy viděť hezké brouky,
Motýlky a mušky čilé,
Tvory Boží roztomilé.

Každý den má nové zjevy,
A my pořád nové zpěvy,
V létě my se potěšíme,
Pána Boha velebíme!

26. Na zahradě.

Nápěv od v. p. Jana Chmelíčka.

Aj tu v naší zahradě —
Tuto bývám rád,
My tu máme v pořadě
Mnoho stromů stát.

Na nich ptáci bývají
Pěkně veselí,
Společně tu zpívají
Po den po celý.

S nimi pilné včeličky —
Pracovitý rod,
Svoje bzučí písničky
Jako o závod.

I ti malí chrobáci,
Ač kněh nemají,
Jako řádní školáci
Hezky říkají.

Když tak všeci tvorové
Spojují svůj hlas:
Hodinky jsou hotové
Po celinký čas.

Milerád tu sedívám
 Tiše v chládečku,
 Mezi stromy hledívám
 K nebi, k slunečku.

Tamto vzhůru toužívá
 Zarosený zrak,
 Duše má se ploužívá
 Až tam za oblak.

Tak si tajně mluvím sám
 Hledě do nebes:
 „Tam je tepruv slavný chrám,
 Tam je slavný ples!“

„Tamto svatí s anjely
 Boha vzývají,
 V Duchu Svatém veselí
 Christu zpívají.“

„Učiň, Bože, mocí Svou,
 Abych cnostně žil,
 A vždy konav vůli Tvou
 K Tobě přijat byl!“

„A ty anjeličku můj
 Ke mně s nebe schoď,
 Vezdy strážně u mne stůj,
 K nebesům mne voď!“

27. K o l o.

Nápěv od vel. p. Jana Chmelička.

Aj, proč bychom neměli
 Dneska býti veseli?
 Slunko Boží jasně svítí,
 Všudy roste pěkné kvítí!

Ptáci slavně zpívají,
Radostně se dívají;
Kdybychom my smutně stáli,
Oni by se nám jen smáli.

Jsme-li cnostně veseli,
Radují se anjeli;
Hledí na nás s nebe svého,
Ochraňují všeho zlého.

Proč bychom se rmoutili,
Smutně oči kroutili?
Radujít se lesy, hory,
Všecky dobré Boží tvory!

Slunko, měsíc, hvězdičky
Mají světlé písničky;
Proto i my chlapci zdraví
Vesele si nosme hlavy!

28. S Bohem.

Nápěv od vel. p. Jana Chmelíčka.

S Bohem krásné růžičky!
Já již půjdu spát;
Ostaňte tu stát,
Dostanete rosičky.

S Bohem pilné včeličky!
Já již půjdu spát;
Hleďte časně vstát
Na sladičké pastvičky.

S Bohem jasné hvězdičky!
Já již půjdu spát;
Řcete, že mám rád
Všeho světa bratříčky.

S Bohem drahý otče náš!
 Já již půjdu spát;
 Mně se bude zdát,
 Jak jsem synek šťastný váš.

S Bohem dobrá matičko!
 Já již půjdu spát;
 Sen chci pěkný přát —
 Usněte hned sladičko.

S Bohem strážný anjele!
 Já již půjdu spát;
 Rač se na mne smát
 .Dneska v noci vesele.

29. S o v a.

Nápěv od vel. p. Pavla Křížkovského.

Již čas, již čas, již máme noc,
 Mne láká její tajná moc, uhu!
 Již usnul dlouhý jasný den,
 Teď na lov poletím si ven; uhu, uhu!

Mou radostí je měsíček
 A stádo bledých hvězdiček, uhu!
 A hřbitovy a věž a hrad,
 A staré zídky u zahrad, uhu, uhu!

Já mívám ráda tmavý čas,
 Kdy děsí každého můj hlas: uhu!
 A ve tmách tam si zaletím,
 Kde o maličkých ptáčích vím, uhu, uhu!

Tu člověk měří oblohu,
 Já pošlu na něj mátohu, uhu!
 On tuším chce mít zásluhu,
 Když v noci hlídá na duhu, uhu, uhu!

Proč na mne, brachu, pozor máš?
 Proč zpěvu mému nasloucháš?, uhu!
 Noc má je, ty svůj hledej dům,
 Já řídím noční šust i šum! uhu, uhu!

Či snad jsi špatný, hříšný tvor,
 A míníš Bohu dělat vzdor? uhu!
 Tvé skutky nezakryje noc,
 Neb vyjeví je Božská moc! uhu, uhu!

30. D u h a.

Nápěv od vel. p. Jana Chmelíčka.

Kdo tam krásnou onu duhu
 Na nebeském vzdělal kruhu?
 Jako z rajských barev lem
 S nebem pojí naši zem.

Edo těch sedm barev robil,
 A kdo jimi duhu zdobil?
 V duši nám z ní plyne žas,
 Děštivý-li mine čas.

Bože, Otče nanebeský!
 Ty jsi slunka stvořil blesky,
 Ty jsi mokrá stvořil mrak.
 V němžto vidí duhu zrak.

Jako slavnou Ty's ji bránu
 Postavil tam Sobě k stánu:
 Tvorové Tě velebí
 Na zemi a na nebi.

31. Hvězdy.

Nápěv od vel. p. Jana Chmelíčka.

Když tak sedím,
K nebi hledím —
K hvězdám nahoru:
Vidím pásy
Blažné lásky
V celém obzoru.

Oko moje
Zírá roje
Milých hvězdiček,
Jež tam pase
V nočním čase
Bledý měsíček.

On je vodí,
Ony chodí
Za ním pospolu;
Tak jsou vezdy
Čisté hvězdy
Šťastny bez bolu.

Ani zdoru,
Ani sporu
Mista nedají,
Blaženosti
Ve svornosti
Jenom hledají.

Kéžby světu
Lásky špetu
Také srosily,
A tak lidem
Svatým klidem
Duše osily!

---

32. Na hvězdy.

Nápěv od vel. p. Jana Chmelička.

Když hvězdy vidím na nebi,
Jak Pána Boha velebí:
Tu budí se mi v duši klid,
Jenž plodí ve mně zbožný cit.

A když se na mne dívají,
Když vlídně k sobě kývají:
Hned s nimi rád bych pospolu
Plul zhůru k nebi bez bolu.

Tou jasnou dráhou stříbrovou,
Jde měsíc s mocí obrovou,
A za ním velké stádo hvězd
Má na obloze slavný sjezd.

Tak plují jako strážcové
Tam na té báni světové,
Chtí umírnit nám trud a strast,
A v blahu chtějí nám množit slast.

Aj, plujte hvězdy po nebi,
Mám těchy vaší potřebí;
Váš mírný, tichý, libý svit
Mi leje v spánku blažný klid.

33. U lůžka dítěte.

Nápěv od vel. p. Jana Chmelička.

Hajej dítě, anjel Boží
Chrání tebe v malém loži,
Na obloze hvězdičky
Svítlí do tvé jizbičky.
Spinkej, zavři očička,
S nebe padá rosička.

Hajej dítě, zanech zdory,
 Usnulýš již všecky tvory;
 V háji, v poli zajiček
 Opustil již trávníček.
 Spinkej, zavři očička,
 S nebe padá rosička.

Hajej dítě, hle i ptáci,
 Malí zpěvní nebožáci,
 Našli svoje místečka,
 Na větvičkách hnízdečka.
 Spinkej, zavři očička,
 S nebe padá rosička.

Hajej dítě v Boží moci,
 Neprobud se, neplač v noci,
 Až tě anjel obudí,
 Spánek s očí zapudí.
 Spinkej, zavři očička,
 S nebe padá rosička.

Hajej dítě, nehni sebou,
 Aj já budu spáti s tebou;
 Zejtra v hezkém rendličku
 Dám ti sladkou kašičku.
 Spinkej, zavři očička,
 S nebe padá rosička.

Hajej dítě, hajej směle,
 Zaženu ti nepřítele,
 Svatým křížkem na čelo.
 Aby's klidně leželo.
 Spinkej, zavři očička,
 S nebe padá rosička.

34. U kolébky.

Nápěv od vel. p. Pavla Křížkovského.

Slovanský zpěv sladký, hebký
Sluchu lítě zaznívá,
Proto všudy u kolébky
Robátku se zazpívá.

V létě vlaží rosa chladná
Květinku i travičku;
Rosa snův a spánku vlnadná
Ovlažuj ti dušičku.

V zimě sněh jen skví se v háji,
Nad ním hvězdná okrasa;
Tak těž míle jako v ráji
Kéž tě spánek opasá.

Jako v nebi svaté zpěvy
Blaží svaté anjely:
Podobné kéž Pán Bůh zjevy
Ve snách tobě udělí!

Tvorstvo spí, co může spáti,
I já také půjdu spát,
Zatím bude u tě státi
Anjel strážný milerád!

Pod tou stráží usneš snáze,
Spánek zas tě zotaví;
Zejtra slunko na své dráze
Slavně zas tě pozdraví!

---

35. Uspávanka.

Nápěv od vel. p. Jana Chmelíčka.

Tyk tak hodiny,
Nevyjdete z rodiny;

Bim bam budičku,
V noci zacej hubičku;
Všecky naše díátka
Usnuly jak poupátka.

Fí fú větříčku,
Neulom tu růžičku;
Kuk kuk měsíčku,
Osvěcuj mi světničku;
Všecky naše díátka
Usnuly jak ptačátka.

Vau mňau kočičko,
Nemlsei mi masičko;
Haf haf pejsku náš,
Ať mi v noci pokoj dáš;
Všecky naše díátka
Usnuly jak koťátka.

Hop hop koníčku,
Nepošlap si trávičku;
Vrk vrk holoubku,
Ty máš cosi na vroubku;
Všecky naše díátka
Usnuly jak jehňátka.

Šú šú slepičky,
Nepobořte kurničky,
Sneste vajíčka
Na nuky mi do mlíčka;
Všecky naše díátka
Usnuly jak kuřátka.

Haj haj husičky,
Krořte svoje jazýčky;
To vám povídám,
Neprobudte děti nám;
Všecky naše díátka
Usnuly jak housátka.

---

36. Pochod.

Budem se vždy rádi míti,
 A to s celou duší,
 Sborně budem vespole žíti,
 Jak se bratrům sluší.
 Krácejme si pevným krokem,
 Dívejme se jasným okem,
 Radujme se, bratři milí,
 Radujme se v tuto chvíli,
 Radujme se, bratři milí,
 Vždyť pak máme krásný den.

Budem druh vždy dávat druhu
 Ve všem příklad hezký,
 Aby nikdy v našem kruhu
 Nebývaly stesky.
 Krácejme si a t. d.

Víme, že jen dobré činy
 Pravou radost plodí,
 Nechať tedy vždy bez viny
 Každý cnotně chodí.
 Krácejme si a t. d.

---

37. Hodný chlapík.

Rád se učí hodný chlapík všemu,
 Co být může ku prospěchu jemu;
 Ku prospěchu, co mu šlechtí duši,
 Jenž mu svatý pokoj neporuší;
 Za svou povinnost
 Považuje každou cnost;
 Zlého vždy se chrání,
 A tak čest svou brání,
 Víť, že chudým býti,
 Cnotný se neštíť;

Lepší nuzný nádenník je s duší čistou,
 Nežli špatný boháč v nitru s mukou jistou,
 Dobré, čisté svědomí
 Každou bídu rozlomí.

Na tři hvězdy obracuje zraky,
 Aby jistě zahnal trudův mraky:
 Víra, naděj, láska vždy mu svítí,
 Nedají mu ve tmy hříchů jíti,
 Koná jeho duch,
 Jen co káže svatý Bůh;
 Běda však nekloudu
 Na posledním soudu,
 Zlé, co člověk neví,
 Pán Bůh všem vyjeví.
 Nejlip jest nám polepšit se v živobytí,
 Zákon Boží ve všech věcech věrně ctíti,
 Kdo se z hříchův nehojí,
 Kdysi špatně obstojí.

38. Moje vlast.

Nápěv od vel. p. Pavla Křížkovského.

Rozmilá je země Boží
 Spanilý je všecken svět;
 Kdo ho zná, v tom hned se množí
 Pobožnosti rajský květ.

Ze všech zemí nejmilejší
 Morava mi jest — má vlasť,
 Tuto Pán Bůh nejsvatější
 Poskytá mi mnohou slasť.

Morava má zbožné rody,
 Hezké města, dědiny,
 Pěkné hory, doly, vody,
 Všeho druhu plodiny.

Pěji díky Pánu Bohu,
 Za vlast že mám Moravu;
 Cnostmi budu, co jen mohu,
 Množít její oslavu.

---

39. Píseň tovaryšů.

Nápěv od vel. p. Pavla Křížkovského.

Ranec dolů
 Všickni spolu
 Na zem vedlé sebe,
 Mámeť jasné nebe.

Kdo dost chodí,
 A pak shodí,
 Co mu záda tíží,
 Vesele hned zhlíží.

Drazí bratří,
 Tak se patří
 Spokojeně žíti,
 Milou radost míti.

V okamžiku
 Na trávníku
 Ležím jak jsem dlouhý,
 V duši pokoj pouhý.

Nezávidím,
 Koho vidím
 Z okna ven se díváť,
 Bradou smutně kýváť.

Co nám schází?
 Slunce hází
 Na svět svoje blesky,
 Proto je tak hezký.

Slunce hřeje,
Vitr věje,
Líbezně nás chladí,
Déle zůstat radí.

Malí ptáci,
Nebes žáci,
Píseň svoji pějí,
Veselí se chtějí.

Já se dívám,
S nimi zpívám,
Z města rád se klidím,
Lidem nezávidím.

Nech si slasti
V městské pasti,
Tam já nerád dlívám,
Radši v polích zpívám.

---

40. K o l e d a.

Nápěv od p. Václava Novotného.

Narodilo nám se robě,
Betlehem Je kryje v sobě;
V jesličkách dnes odpočívá,
Kterýž tvorstvu život vlívá.

Němá tvář Ho taky znala,
Úctu svoji Jemu vzdala;
A ti dobří pastýřové
Hudou Christu zpěvy nové.

Králové tři od východu
Nedbajíce na nehodu
K pacholátku kroky měří.
V Jeho Božství pevně věří.

K zemi kloní hlavy blahé,
 Vykládají dary drahé,
 Myrrhu, kadidlo a zlato
 Doufajíce nebe za to.

Radostně dnes prozpěvujme,
 Christa Pána oslavujme,
 Aby Jeho Narození
 Bylo všem nám ku spasení.

---

41. Píseň k anjelovi strážci.

(Nápěv i slova z národa.)

Anjele Boží, strážce můj,
 Rač vždycky být ochrance můj,
 Mne vždycky řiď a napravuj,
 Ke všemu dobrému mne vzbuzuj.

Chostem svatým mne vyučuj,
 Ať jsem tak živ, jak chce Bůh můj,
 Tělo, svět, ďábla přemahám,
 Na tvá vnuknutí pozor dám.

A v tom svatém obcování,
 Ať setrvám do skonání,
 Po smrti pak v nebi věčně
 Chválím Boha ustavičně.

---

42. Hra na Korutánka.

(Z okolí Rožnovského.)

Dítky chtějí si zahrát, posadí se na zem.
 Jedno, na něž počítáním (jakých ve sbírce her p.

Bačkorových „v Budečské zahrádce“ na výběr) los padl, jdouc okolo dítek v kruhu sedících zpívá:

Poskoč, poskoč, Korutánku,
Pojď za námi, markytánku,
Málo nás, málo nás,
Pojď, Karličku, mezi nás!

Ve čtvrtém verši volá se totiž jménem jeden ze sedících chlapců. — Hrají-li děvčata, zpívá se: „Korutánko“ a „markytánko,“ a pak na př. Liduško, Eliško, Růženko, Žofinko, Filuško, Cilinko, Maruško, Tekličko a t. d.

Dítě v písni vyvolané vstane, jde za zpěvákem nebo za zpěvačkou, a obě dvě zpívají (možno-li dvojhlasně) tutéž písničku, a na konci zase jiného z hráčů vyvolají, kterýž rovněž vstav za nimi chodí a s nimi zpívá. Tak se pokračuje, až všickni jsou vyvoláni a za sebou do kola jdou.

Nyní se vezmou za ruce a v kole se pohybující zpívají poslední slohu s vrchu položenou, měníce čtvrtý verš takto:

„Pojďte všickni mezi nás!“

A hned po tom tímže taktem v kole chodíce zpívají:

„Kolo, kolo mlýnské
Stojí za dva rýnské,
Kolo se nám zatočilo,
Zatočilo „čáp!“

Při slově „čáp“ všickni rázem sednou na bok na zem. Kdo nejposlednější sedl, začíná hru znova, a tak se do libosti pokračuje.

43. Hra na cvrčka.

(Z okolí Ivančického, pro chlapce.)

Chlapci stoupnou do kruhu velikého. V kole mezi nimi jest chlapec nejživější a nejobratnější, (někdy i dospělý mladík) a zpívá píseň:

„Měl cvrček sedum synů,
Sedum synů měl,
Nejedli, nepili,
Jenom takto dělali!“

Nyní již zpívají všickni chlapci se zpěvákem, kterýž při čtvrtém verši nějaký posuněk dělati počne, kterýž s ním všickni zpívající dělají, až začne opět při tom verši jiný posuněk provoditi, ježž opět všickni s ním zpívající dělají. Posuňky ty mohou býti rozličné: klátění hlavou, skákání o jedné noze, směšné hýbání rukou, táhání se za nos, hopkování na bobečku s rukami pod koleny sepjatými, klátění celého těla s rukami podepřenými v boky, zacpávání sobě uší rukami, napodobnění hry na rozličné hudební nástroje, jako: na housle, na píšťalu, na buben, na basu; v skákání přestavování nohou křížem; napodobnění plačících s očima zakrytýma dlaněmi, a t. d. Záleží tu na hlavním hráči v kole a na jeho živosti a obratnosti.

---

44. Morava.

(Známým nápěvem.)

Moravo, Moravo, Moravičko milá,
Co z tebe pochází? — Chasa ušlechtilá.

Chasa ušlechtilá a zpěvu milovná,
Že se jí na světě žádná nevyrovná.

Moravo, Moravo, tvoje velmoc dávná
Byla po Evropě pověstná a slavná.

Moravo, Moravo, i v poslední době
Dostalo se velké cti a slávy tobě.

Když pobouřil Vídeň Frankfurt zpoury chtivý,
Na Moravu ujel Císař Dobrotivý.

Korunu odevzdal bratrovcově hlavě,
Franc-Josef cisařem stal se na Moravě.

Věrná, jak vždy byla, Morava ostává,
Císaři našemu: „Sláva, sláva, sláva!“

II.

B á s n ě.

---

1. Život dítěte.

I. Dítě v peřince.

Podívej se na robátko,
Na to hezké nemluvnátko!

Maměnka s ním laškuje,
V peřinku ho svazuje.

Do hubinky kaši skýtá,
Na ručinkách prsty čítá,
A když robě uspává,
Mnoho písni vydává.

Na polo již dítko dřímá,
Zvuky písňě slabě vnímá,
Až se dočká matička,
Že mu zhasnou očička.

II. Dítě začíná žvatlati.

Nemluvnátko povyrostá,
Mysl jeho svatá, prostá;
Ústa svoje odmyká,
S matkou říkat uvyká.

Matka mluví slova mnohá,
Učí znát ho Pána Boha,
Na čeličko pak co spíš
Dítku dělá svatý kříž.

Na nožky ho často staví,
Sladce sladounce mu praví:
„Jak jsi velký, synku můj?
Hodně zdvíhni krček svůj!“

Dítě pravou ručku spíná,
 Dostihnouti nemůž klína,
 Přece žvatlá: „Tak již tak!“
 K milé matce točí zrak.

III. Dítě se učí chodit.

Stůnkej, stůnkej anjelíčku,
 Pevně stoupni na nožičku;
 Jednu hezky pozdvíhuj,
 Na té druhé zatím stůj!

Zdvíhej nožku, zdvíhej brachu!
 K maměnce pojd' beze strachu:
 Dobrý pozor máma dá,
 Holeček když upadá.

Tatínek se bude smáti,
 Až se večír domů vrátí;
 Ten tě bude míti rád,
 Vida, že již umíš stát.

IV. Dítě dostalo hračky.

Otec přišel z města domů,
 Matinka je ráda tomu,
 Dítě tleská v ručinky,
 Dvě mu dává hubinky.

Nyní měli radost všeci,
 Otec na stůl klade věci:
 Oříšky a koňáka,
 Juchuchu! i panáka.

Dítě hned se k otci hnalo,
 Štípanou mu líbku dalo,
 Nechtělo jít dlouho spát,
 Pořád ještě chtělo hrát.

V. Dítě ve společnosti.

Přišly děti sousedovy,
Započaly tanec nový
Na trávníku za domem,
U lavice pod stromem.

Svorně sobě ruky daly,
Do kola si dítě vzaly,
Kol něho se točily,
Rozdivně se bočily.

Každý rád se na ně dívá,
Každý celou hubou zpívá:
„Juchu, juchu, juchuchu!
Ty máš muchu na uchu!“

Malé dítě v kole stojí,
Svůj hlas také s nimi pojí:
„Juchu, juchu, juchuchu!
Ty máš muchu na uchu!“

U okna se matka směje,
Radost má, že synek pje:
„Juchu, juchu, juchuchu!
Ty máš muchu na uchu!“

VI. Dítě chodí do školy.

V pátém roce hodné dítě
Milerádo na úsvítě
Vstává a se umývá,
Nábožně se modlívá.

Po snídání s jasnou tváří
Hledí po svém slabikáři,
Nikdy ho nic nobolí,
Když má jíti do školy.

Tam se učí Boha znáti,
 Počítati, čísti, psáti,
 Pozor dává sluch i hled,
 Proto všecko umí hned.

Největší pak radost jeví,
 Když se počnou krásné zpěvy;
 Milých písní hlaholy
 Mocně zvou ho do školy.

Doma otci odříkává,
 Než se do svých hraček dává;
 Nejvíce blaží matičku,
 Zazpívá-li písničku.

VII. Štědrý večer.

Dítě pořád hodné bylo,
 Otce, matku vděčně ctilo,
 Proto slavná odměna
 Jemu byla strojena.

Od Božského Jesulátka,
 Jež má rádo nevinátka,
 Přišlo mnoho darečků
 Na vánočním stroměčku.

Ořechy a jab'ka, hříčky,
 Na halouzkách jasné svíčky;
 Nejvíce se mu zlíbila
 Knížka nová spanilá.

---

2. Procitnutí.

Aj, kdož mne obudil?
 Kdo oči otevřel? —
 Sen anjel zapudil,
 Co u mne v noci bděl!

Aj, kdož nám spanilý
 Den nový přinósil? —
 Náš Pán Bůh rozmilý,
 Co trávu porosil!

Aj, kdož nás zachoval
 Tak šťastně ve zdraví? —
 Sám Bůh nám pomoc dal,
 Že nejsme churaví.

Vím, že jen od Tebe,
 Můj Bože, všecko mám;
 Tož sebe pro nebe
 A pro Tě uchystám!

Ó jen se, Bože můj,
 V mé duši uhosti:
 Mne hříchův ochraňuj
 Svou věčnou milostí!

3. Důležitost ranní modlitby.

Kdo se ráno nemodlívá,
 Nešťastný má celý den;
 Anjel strážný pláče, kývá,
 Volá za ním, an jde ven:

„Nevycházej, milé dítě,
 Bez modlitby z jizbičky!

Pokušení zachváí tě
 U práce i u hříčky.“

„Nebudu tě moci bránit
 Proti zlému duchovi;
 Nesmím tebe strážít, chránit,
 Když co zlého napoví.“

„Každá radost se ti zkazí,
 Nebudeš mít potěchy;
 V neštěstí tvá mladost vrazí,
 Minou tebe prospěchy!“

„Vrať se zpátky, drahé dítě,
 Než-li vyjdeš z jizby ven;
 Pomodli se na usvítě:
 Budeš míti šťastný den!“

---

4. Modlitba.

Svatý Bože! prosím Tebe,
 Račiž na mne shlednouť z nebe;
 Před Tebou se dítě sklání,
 Prosí o Tvé požehnání.
 Uděl mi dar pobožnosti,
 Voď mne vezdy k poslušnosti;
 Zapuď zlého ducha mraky,
 Učiň jasné moje zraky;
 Spravuj nohy, ruky čilé,
 Bych Tvé přikázání milé
 Celou duší vykonával,
 A se pořád lepším stával.
 Dejž, bych skutkem, mluvou, videm
 Rodičům a hodným lidem
 Zalíbit se vynasnažil,
 A je chováním svým blažil.
 Račiž kněžím pěstitelům,
 I mým ctěným učitelům
 Odplatou Sám hojnou býti,
 A je ve Svou péči vzíti.
 Vyslyšení se mi chystá
 Pro zásluhy Jesu Christa.
 Amen.

---

5. Dobré jitro.

Dobré jitro, slunko jasné!
 Dobré jitro skřivánku!
 Slyším již tvé zpěvy hlasné
 Probudiv se ze spánku.

Všickni tvorové jsou čilí —
 I ti malí chrobáci;
 Boha chválí ptáci milí —
 Jeho vděční zpěváci.

Dobré jitro, zahrádečko!
 Dobré jitro, kvělinky!
 Otvíráte na slunečko
 Kališkův svých lupinky.

Dobré jitro, knížko moje,
 Poklade můj spanilý!
 Chováš v sobě sladké zdroje,
 Nápoj duši rozmilý.

V tobě kdo rád pilně čítá,
 V moudrosti vždy prospívá;
 Tomu v rozumu se svítá,
 Šlechetnosti nabývá.

Dobré jitro, rodičové!
 Vděčně líbám ruce Vám;
 Nechať káží Vaši rtové,
 Co hned zrána dělat mám?

6. Modlitba.

Spravuj moji mladou duši,
 Bože z rajske svatyně!
 Ať mne zlý duch neporuší
 V drahé křestné nevině.

Čistotou ať vezdy plane
 Všechn zemský život můj;
 Myšlenky zlé zapuď, Pane,
 Opatruj mne anjel Tvůj.

Ty's mne stvořil, Otče svatý,
 Svatě k Svému obrazu;
 Pod ochranu Tvoji vzatý
 Nepřichodím k úrazu.

Rač mi Svoji milost vlíti,
 Bych byl zbožný, pokorný;
 Duch můj ať se hříchu štítí,
 Hřích jest Tobě odporný.

Dejž, ať jsem vždy svorný, pilný,
 Hotov všecky milovať,
 Abych mohl v cnostech silný
 Každému se zachovať.

Dejž mi v duši lásku činnou
 K Církvi, k vlasti, k národu,
 Abych nešel vlastní vinou
 V potupu a ve škodu.

Bože, Ty, jsa vševědoucí,
 Jakým být mám, nejlíp víš;
 Vlož mi v duši touhu vroucí
 Žíti tak, jak usoudíš.

7. Bůh jest naším Otcem.

Z nadhvězdové výšiny,
 Kde jest Cherubům se chvěti,
 Dívá Bůh se jediný
 Na všechny Svě milé děti.

Malé dítko ostríhá
 V lásce ve dne jako v noci,
 Jen když samo ubíhá
 Zhoubné zlého ducha moci.

Štědrou rukou Pán Bůh rád
 Všem Svým dětem chleba dává;
 V bídě, v nouzi mnohdykrát
 Po boku jim nejbliž stává.

Vězte, dítky milené,
 Na nebesích Otce máte,
 Jenž vás nezapomene,
 Když Ho vděčně posloucháte.

8. Bůh tě vidí.

Chraň se dítě všeho zlého!
 Pán Bůh vždy a všudy vidí
 S nebeského trůnu Svého
 Veliké i malé lidi;
 Jeho oku, Jeho moci
 Neujde nic ve dne v noci.

Byť by's bylo ve skrytosti,
 Jen měj Boha na paměti;
 Jeho jméno jenom cností
 Od lidí se dlužně světí;
 Hříchem člověk trátí nebe,
 Bídným tvorem činí sebe.

9. O vánocích.

Svatou dobu již tu máme
 Nejmilejších svátků,
 Proto rádi zazpíváme:
 „Sláva Jesulátku!“

V Betlemě a ve vřkolu
 Všickni lidé spali,
 Pastýři jen v širém poli
 O své ovce dbali.

Z nenadání o půlnoci
 Divné slyšet hlasy,
 Nebe skví se Božskou mocí
 Věští nové časy.

Polekaní pastýřové
 Jako sochy stojí,
 Mnice, že to jsou jen snové.
 Promluvit se bojí.

Anjel Boží u nich stoje
 Praví: „Pán Bůh s vámi!
 Odložte své nepokoje,
 Radujte se s námi!“

„Boží Syn, jenž od věčnosti
 Býval v nebes ráji,
 Dnes se mezi lidmi hostí —
 Najdete Ho v stáji!“

„Sláva na výsostech Bohu,
 Pokoj dobrým lidem!
 Dneska lidstvu hlásat mohu
 Spásu s rajským klidem!“

Pastýři hned k chlévu běží,
 Každý Bohu zpívá,
 Jesulátko v jeslích leží,
 Milostně se dívá.

Ani peřinky tam není,
 Zimou až se třese,
 Hříšným lidem vykoupení
 S nebe na svět nese.

Pastýřové na zem padli,
 Klaněli se Králi,
 Potom Matce dary kladli
 Zpívajíce chvály.

Co pak my Ti dáme, Christe,
 Ubohé my děti?
 Přijmi naše srdce čisté,
 Jež Tvá milost světlí.

---

10. Modlitba k Jesulátkovi.

Milé svaté Jesulátko!
 Shledni na mne ubožátko,
 Učiň mocným okem Svým,
 Bych byl Tobě podobným.
 Já bych rád byl u Tebe,
 Zjev mi cestu do nebe,
 Sic ji darmo v stálém trudu
 Na tom světě hledať budu.
 Dejž mi, čeho potřebí,
 Bych byl s Tebou na nebi.
 Zatím každé naučení,
 Které's k mému vykoupení
 Na tom světě objevil,
 Konať budu ze všech sil.
 Ty jen se Svou milostí
 V duši mé se uhosti.
 Amen.

---

11. Vánoční strom chudého dítěte.

D í t ě.

„Maměnko má! Jakých stromů
 Viděl jsem jda městem domů!
 Byla na nich samá světla —
 Snad i kvítka na nich květla!
 Když jsem se tak díval na to,
 Bylo to jak stříbro, zlato.

A co divných sladkých jídel —
 A co hraček jsem tam viděl!
 Děti mi tam povídaly,
 Že, když v noci tvrdě spaly,
 Jesulátko nanebeské
 Doneslo ty věci hezké. —
 Jesulátko všecky lidi
 Stejně rádo má a vidí;
 Proč pak mně strom nedonese,
 Jaký v mnohých domích pne se?“

M a t k a.

„Stromeček tvůj posud v nebi stojí,
 Anjelé ho pořád ještě strojí;
 Jest-li ti ho Christus na zem nedá,
 Duše tvá ho jistě v nebi shledá;
 Pečuj jenom v enostech o prospěchy,
 Nabudeš tam z něho věčné těchy.““

12. Vlastnosti Boží.

I. Bůh jest pouhý duch.

Pouhým duchem Pán Bůh jest,
 Náleží Mu všechna čest;
 Duchová je bytost celá,
 Pražádného nemá těla.

Rozum má a vůli svatou
 Ze Sebe jen věčně vzatou. —

V duši naší stvořil nám
 Podobu Svou Pán Bůh sám;
 Rozum nám i vůli dal,
 Zač Jej každý člověk chval;
 Rozumem se uč Jej znáti,
 Vůli svou vol v enostech státi;
 Dbej, ať obraz Boží v duši
 Žádný hřích ti neporuší.

II. Bůh jest všemohoucí.

Pán Bůh náš je všemohoucí,
Vzdávejme Mu chválu vroucí;
Slunce, měsíc, hvězdy, země,
Anjelé i lidské plémě,
Také rostlin, zvířat sbory
Jsou jen Jeho moci tvory.
Bůh co chce, to hned se stává,
Onť všem tvorům život dává.

Na to vždycky pamatujme,
V Boží moc se důvěřujme;
Když nás hlad a bída souží,
Po Bohu ať duch náš touží;
V kříži, v nouzi, v nemoci
Pán Bůh může pomoci.

III. Bůh jest nejvyšš dobrotivý.

Nebeská i zemská krása,
Kvítko, ptáček švitořivý —
Každý tvor mi zjevně hlásá,
Že jest Pán Bůh dobrotivý.
Život, jídlo, nápoj, šat —
Vše mi ráčí poskytat.
Proto, Bože, v každé době
Budem vzdávat díky Tobě.

IV. Bůh jest všudy přítomný.

Pozdvíhnu-li k nebi oko:
Vím, že Bůh tam obývá;
Také v zemi přehluboko
Jeho bytost prodlívá;
V tmavém háji, v hustém lese
Před Bohem se lupen třese;
V domě, v poli, vedlé cest —
Všudy, všudy Pán Bůh jest.

Ó jak hrozně ten se mýlí,
Kdo se v skrytu k hříchu chýlí,

Nebojí se vyzrazení,
An tam žádných lidí není;
U něho však Bůh sám stojí,
Jeho hříchu tresty strojí.

V. Bůh jest vševědoucí.

Na všecko se Pán Bůh dívá —
Víš On, co se dávno stalo,
Co se právě započalo,
I co budoucnost nám skrývá;
Když co zamýšlí náš duch,
Ví to vševědoucí Bůh.
Chraň se hříchu! Pán Bůh vidí,
I kde není žádných lidí.

VI. Bůh jest nejvyšš svatý.

Pán Bůh náš jest nejvyšš svatý,
Každý hřích je před Ním klatý;
Jen kdo hodný jest a čistý,
Ten je láskou Boží jistý;
Zle kdo myslí, mluví, činí:
Před Bohem svou duši špiní;
Bůh má jenom toho rád,
Kdo se hledí svatým stát;
Kdo se spouští svatých cností,
Toho Bůh má v ošklivosti.

VII. Bůh jest nejvyšš spravedlivý.

Blaze, blaze hodnému,
V dobrých skutcích plodnému!
Bytby se mu vedlo špatně:
Ve zkoušce ať stojí statně;
V nebi pokoj trvalivý
Dá mu Pán Bůh spravedlivý. —
Běda, běda zlosynu!
Trestán bude za vinu.

Bůh se dlouho na hřích dívá —
 Kdo však urputně v něm dlívá:
 Tomu chystá trest již divý
 Pán Bůh nejvšš spravedlivý.

VIII. Bůh jest nejvšš milosrdný.

Hříšník tvor jest nejbídnější;
 Tratí pokoj, Boha, nebe,
 Usmrcuje hříchem sebe,
 Každým dnem jest ohavnější.
 Jaký dar jest rozhřešení,
 Jímž Bůh dává odpuštění! —
 Však jen, kdo se bez ustání
 V pravdě dává na pokání,
 A svých hříchů lituje:
 Nad tím Bůh se smiluje.

IX. Bůh jest věčný.

Bůh jest věčný, On byl vezdy,
 Dřív než byly nebes hvězdy;
 I když svět se rozepění,
 Bůh se v ničem nepromění. —
 Človče, ó pamatuj,
 Že jest věčný i duch tvůj!
 Buďto věčně šťastné nebe —
 Nebo peklo přijme tebe!

13. Anjel strážce.

Bože! Ty jsi dobrotivý!
 Pláč mi vlašší vděčná líčka,
 Povážím-li Tvoje divy,
 Že's mi poslal anjelička.

Po těch cestách by mne vodil,
 Které vedou do nebička,
 Aby všudy se mnou chodil:
 Dal's mi na stráž anjelička.

Za stolem když doma sedím,
 Nebo když jdu do lesíčka,
 Do knihy když pilně hledím:
 U sebe mám anjelíčka.

Po bedlivé když mi práci
 Dovolena bývá hříčka,
 Když jsou u mne spolužáci:
 U sebe mám anjelíčka.

Zvláště pak když započíná
 V duši pláti modlitbička,
 Když se ruka s rukou spíná:
 U sebe mám anjelíčka.

Když mi spánek uzavírá
 Na mém lůžku slabá víčka:
 Pořád ještě duch můj zírá
 Na strážci stáť anjelíčka.

A když potom časně z rána
 Svítí nebes velká svíčka:
 Chválím Boha, svého Pána
 Pobídnutím anjelíčka.

Onť mi vnuká svaté tužby,
 Dává pozor na slovíčka,
 Odporoučí Boží služby —
 Svaté služby anjelíčka.

Konať budu krásné cnosti,
 Jež on píše do denníčka,
 Abych míval bez žalosti
 U sebe vždy anjelíčka.

Až se budu k hrobu bráti,
 Až mi budou slábnouť plíčka:
 Budu viděť strážně státi,
 Se mnou jíti anjelíčka.

---

14. Modlitba k anjelovi strážci.

Anjeličku strážce můj!
Po boku mi v noci stůj;
Každého mne hříchu chraň,
Proti zlému duchu braň.

Kryj mne svýma křídlyma,
Ať mne mine pohroma;
A když vzejde nový den,
Zapuď z očí noční sen.

Ve dne měj mne k pilnosti,
Ke práci a ke cnosti;
Ukazuj mi nebesa,
Ať má duše zaplesá.

Všudy se mnou v lásce chod',
V nevině mne svatě vod',
Pána Boha za mne pros,
Slabou duši těchou ros.

Na pomoc mi v bídách spěj,
V rozum, vůli sílu lej,
Abych ušel náказы,
Konal Boží rozkazy.

Zdarně cvič mne ve cnotě
V celém zenském životě,
By mne vítal Christův hlas,
Až mi přijde smrti čas.

---

15. Denní modlitba.

Každý den a každou chvíli
S přemnohou se budu pílí
Pána Boha bát;

Všemi smysly, skutky, slovy,
 Jak se patří křesťanovi,
 V Jeho službě stáť.

V odpočinku jako v práci
 Vzdávat budu světa Vládci
 Dlužnou chválu, čest;
 Jevit chci, že nade statky
 Nejdražší mně poklad sladký —
 Láska Boží jest.

V nehodách i v milém blahu
 Pilnou budu míti snahu,
 Jakbych lepším byl;
 Dobrodiní splatím díkem;
 Nechci býti nevděčníkem —
 Jen mne, Bože, sil!

Hněv a zloba ať se klidí —
 Milovat chci všecky lidi,
 Dobré přát i zlým;
 Z lásky k Bohu Hospodinu
 Prominout chci každou vinu
 Nepřátelům svým.

Starší lidi budu ctíti,
 Na paměti věrně míti
 Dobré učení;
 Po nebi svou touhu zmnožím,
 Všecky vlohy vynaložím
 K duše spasení.

Pane Bože, v ruce Tvoje
 Dávám duši, tělo svoje,
 I vše starosti;
 Abych nebyl nepokojen,
 S Tebou žádám býti spojen
 Do vsí věčnosti.
 Amen.

16. Vlaštověnka.

Vítám tě, má vlaštověnko,
Co mi sedáš na okenko!
Pověz, proč tak časně zpíváš?
Proč se na mé lůžko díváš?

„Já hned se sluncečkem vstávám,
Pánu Bohu díky vzdávám,
Že dal spánkem nové síly
V moje kosti, v moje žíly.“

Dobře, milá vlaštověnko,
Chod' mi denně na okenko;
A já budu s tebou zpívat,
Do nebe se vděčně dívat.

Věčný Bože, Tvou jen mocí
Zdráv jsem ostal této noci;
Dejž, ať ve dne moji duši
Zlý duch hříchem neporuší!

---

17. Ranní rosa.

Filumenka.

Roztomilá matičko!
Pojďte se mnou do zahrady,
Nevím si tam žádné rady,
Po-učte mne maličko!

Naše milé kvělinky
Do pláče se tuším daly
Mezi tím, co my jsme spaly;
Ještě viděť slzinky.

Teplé slunko září svou
Ke každé se pěkně shýbá,
Každou jasným svitem líbá,
Až jí slzy obeschnou.

Matka.

Ó ne! kvítka nepláčí;
 Za dne parného když vadnou,
 Anjel v noci rosou chladnou
 Laskavě je omáčí.

Květinka si libuje
 Ve slunečném lesku z rána,
 Oslavuje nebes Pána,
 Že tak o ni pečuje.

---

18. Jarní rozkvět.

Aj, co se to stalo v noci?
 Ó, to není lidskou mocí!
 Všecko tvorstvo v plném květu
 Novou krásu plodí světu.

Jaká skvělost, jaká vůně!
 Musí okráš, ten kdo stůně!
 A jak bzučí pilné včely,
 Jakby květy sčítat chtěly.

Prilétají od své matky,
 Sbírají med pro ni sladký;
 Za tu pastvu milou, tučnou
 Pějí Bohu píseň zvučnou.

Velebné jsou naše hory!
 Kéž je vidí každý chorý!
 Rostlinstvo tu slastí dýše,
 Jíž Bůh dává z nebes výše.

Tebou, Bože dobrotivý,
 Staly se ty velké divy.
 Nebeskému lidstva Otci
 Chválu pějme ve dne v noci.

---

19. Dobrota Boží.

Ó jak Bůh se dobře stará
O všechny Své tvory z jara!
Ani broučku zhynout nedá,
Co tam na travičku sedá.

Bůh mu z jara život dává,
On hned s křídélkama vstává;
Již se hýbá, již se točí,
Protírá si malé oči.

Hubičku pak otevírá,
Zoubkem listek rozebírá;
Ani se mu s něho nechce,
Jak se listek kousá lehce. —

Potom opět Pán Bůh velí:
„Jíš chtít také pilné včely!“
Tu hned mnohý stromek kvele,
Na sta včel se na něm plete.

Včelka hodná, pilná, chytrá
Na květ letí časně zjitra,
Myslí si: „Aj, to je káva,
Co nám milý Pán Bůh dává!“

Šálečkem je každý kvítek,
Na něm z medu dobrý svítek;
Včela jí a bzučí všady:
„Laciný je cukr tady!“

Potom o chléb prosí vrabci,
Jako smělí, hluční chlapci;
Bůh jim dává sladké třešně,
Oni k nim se berou spěšně.

Vrabec zpívá: „Čimčarara!
Jak se Pán Bůh o mne stará!
Třešně dodávají hlasu,
Proto rád se na nich pasu!“

20. V létě.

Dítky! Vizte slunko jasné,
 Jak se krásně k zemi kloní!
 Blesky zlaté, než-li zhasne,
 Na louky a na les roní.

Jaká radost nyní v poli!
 Z rána žencova když kosa
 Žito seká ve vůkolí:
 Třešně vlaščí chladná rosa.

O snídání ženci pilní
 Kolem koše posedají;
 Aby byli v práci silní,
 S chlebem třešně pojídají.

O polednách dobrá matka
 Ve stínu jin oběd strojí,
 Pod polévkou nuka hladká
 Slabotu a mdlobu hojí.

Po obědě starší v spánku
 Pod stromem si trochu hoví,
 Mladí hezkých zpěvů schránku
 Otvírají slavíkovi.

Já si nejvíc léto chválím,
 Na polích kdy všecko žije;
 Na slunci se neopálím —
 Slaměný mne klobouk kryje.

---

21. Slunce.

Jakou koná slunce úlohu,
 Než-li oběhá svou oblohu?

Dlouhá jest ta jeho cesta,
 Na níž denně obzírá
 Lesy, pole, vsi a města
 A pak dál se ubírá.

Jak jen mile vyjde ze svých hor,
 Ihned po něm touží každý tvor;
 Kvítkům krásné barvy strojí,
 Vyluzuje vonný květ,
 Jímžto včely sladce kojí,
 Osvěcuje všecken svět.

Jeho světlem mizí slepota,
 V jeho teple muška šepotá,
 Ptáčkům neumavně svítí
 Po celinký Boží den,
 Aby mohli Tvůrce cítiti;
 Pak jim přeje hezký sen.

I ta třesně, co se usmívá,
 Jeho září barvy nabývá;
 Jeho teplem růste v poli
 Réva, strom a osení;
 Slunce všemu ve vůkolí
 Robí květ a lupení.

Kde se kosa v louce objeví,
 Bystré slunko ihned o tom ví;
 Z rána klesá čerstvá tráva,
 Za den z ní již seno máš;
 Ze stébel se tratí šláva,
 Že se ani nenadáš.

Večer na horách si zasedá,
 A svou denní práci ohledá;
 Vesele se na svět směje;
 Ustává-li jeho moc,
 Všem tvorstvu v lásce přeje
 Červánkami dobrou noc.

22. Polní kvítka.

Vy milá kvítka na poli,
Kdo vám ty šatky šil?
Kdo v horách vás i v údolí
Tak něžně přiodil?

Ký zahradníček rozmilý
Vás všudy pěstoval?
A zrůst i zdar tak spanilý
Vám svojí péčí dal?

Kdo modrou, bílou, červenou
Vás barvou ozdobil?
Kdo rosu lesklou, studenou
Vám na hlavinky lil?

„Bůh nebeský nás ozdobil,
Co řídí všechnen svět,
By lidem radost působil
Náš pěkný vonný květ.“

„A dává-li Bůh na nebi
Tak slavnou zdobu nám:
Tím více, čeho potřebí,
Vždy bude dávat vám.“

„Vždyť člověk Boží obraz jest,
A Jeho milý syn,
Tož nejvíc Bohu vzdávat čest
Má jazyk váš i čin.“

„Aj, nebuď nikdy bázlivý,
Když nedostatek máš,
Bdí nad tebou Bůh pečlivý,
V němž Otce svého znáš.“

---

23. Hrdličky.

Kdež tak dlouho ostávají
 Dnes mé milé hrdličky?
 Jindy doma vítávají
 Na obloze hvězdičky.

Cukrují tu na stromečku,
 Než-li slunko zachodí,
 A pak sebe do domečku
 S něžným smíchem sprovodí.

Slunko již je za horami,
 Fouká vítr studený —
 Ony posud někde samy —
 Pomoci mé zbaveny.

Ach snad střelec ňaký v zlobě
 Života je nezbavil? —
 Nezastihnul on by obě,
 Jednu byl by ostavil.

Snad je víchor v poli krutý
 Za hranice nezahnal? —
 Jistě v čas by strom je dutý
 Pod ochranu svou byl vzal!

Ještě chvíli budu čekat;
 Jest-li se mi nevrátí —
 Počíná se duch můj lekat —
 Strach mi spánek ukrátí!

Kdožby mi tak sladce hlásal
 Východ slunka v okolí?
 Kdožby se mnou hral a jásal,
 Když se vrátím ze školy?

To je rána přeukrutná,
 To je ztráta bodavá;

Nastává mi doba smutná,
Žalost v srdci hlodává.

Měsíčku můj, jdi a hledej
Nebohé mé hrdličky;
Posviť jim a ve tmě nedej
Zlomit křídla, nožičky.

Hvězdy hezké, hvězdy jasné!
Vyť jste oči oblohy;
Lejte na ně lesky spasné,
Pomozte jim na nohy.

Větěrku, ty posle jarý,
Rychle na vše strany choď,
Hlídej na strom mladý, starý,
Najdi je a doprovod.

Budu-li je zase míti:
Nepustím jich z domečku,
Pokud se jim nezasvíti
Vajíčko tam v hnízdečku.

24. Fasolka.

Maruška.

„Maměnko má roztomilá!
To jsem se Vám podivila
Na té naší na zahradě,
Fasolky kde máme v řadě.
Pojďte se mnou, pojdte ven,
Poučte mne trochu jen!“

„Pohleďte tu na fasolky,
Kterak vyšly z malé zmolky!
Hleďte, jakby živý byly,
Po tyčkách se vyplazily;

A ten červeňoučký květ
Jasně hledí na náš svět.“

Matka.

„Dobře pravíš, jsou to divy!
Fasolky jsou také živý;
Ony lezou s díkem hezkým
Ku výšinám podnebeským,
Kde jest všeho tvorstva Pán,
Jímž i jím byl život dán.“

„K nebi svoje květy točí
Jako uplakané oči;
Posud ještě kapky rosy
Jako slzy v očích nosí;
Pláč ten hlásá Bohu čest,
Že tak laskav tvorstvu jest.“

„Všemohoucí Pán Bůh kyne,
Fasolka se k Němu vine;
Jemu zrůstem ráda slouží,
A svým květem po Něm touží;
Fasolkou nás učí Bůh,
Coby konat náš měl duch.“

„Hleď jen, hledí má dcerko milá,
By se's tomu naučila;
Rostlinka ta pěkná neví,
Tak že vděčnost Bohu jeví;
Ty však Pána Boha znáš,
Vědomě Ho vzývat máš!“

„Nebes cnosti vezdy hledej,
Upoutat se k zemi nedej;
Nechat hřích ti neporuší
Nesmrtelnou tvoji duši;
Vděčně ruky své i zrak
Spínej k Bohu za oblak!“

25. Dítě a ptáci.

Teklička.

Povězte mi, malí ptáci!

Kdo pak o vás pečuje,
Když se letní teplo ztrácí
A sněh k nám se stěhuje?
Odkud máte svoje jídlo?
Kdo vám chystá teplé bydlíčko?

Ptáci.

Bůh má péči ku podivu
O bydlíčko i o výživu!

Teklička.

O kuchyň vy málo dbáte,
Ani masa na zeli,
Ani chleba nežádáte —
Přece vždy jste veselí.
Kdo pak vás tak dobře hostí,
Že jste hladu, žízně prostí?

Ptáci.

V létě, v podzim, v zimě, z jara
Bůh se o nás stejně stará.

Teklička.

Vyť jste přec jen nebožáci,
Zahálíte celý den;
Nekonáte žádnou práci,
Život váš je pouhý sen.
Každý tvor je práce chtivý,
Vás jen Pán Bůh darmo živí!

Ptáci.

My Jej za to vděčně ctíme,
Zpěvem svým Ho velebíme!

---

26. B e r u š k y.

Lidmilka.

„Dávno jsem se, milá máti,
Na něco vás chtěla ptáti.
Ondyno mne otec bavit,
A pak také toto pravil:“
„Zdvíhni zhůru svoje zraky,
Podívej se na ty mraky!
Tyť jsou divné úkazy,
Moci Božské důkazy!
Obloha jich dnes je plná,
Vypadají jako vlna,
Celým stádem putují,
Berušky se jmenují!“
„Jsou-li pak to ovce živé,
Jako zemské, trávy chtivé,
Či snad jsou ty berušky
Měsíčkovy dcerušky?
Dávno jsem se, milá máti,
Na tu věc vás chtěla ptáti!“

Matka.

„Berušky jsou ono stádo,
Co kdys nocovalo rádo
V Betlehenském okolí
S pastýřemi na poli.
Přišel anjel z nebes ráje,
Ukazoval chudé stáje:
„Aj, vy hodní pastýři,
Tam ať krok váš zamíří!
Spasitel se vám tam zrodil,
Aby do nebe vás vodil.
Jděte k tomu dítěti,
Ono všechny posvětil!“ —

V stáji bylo Jesulátko,
 Roztomilé pacholátko,
 Jemuž všechna moc a čest
 Otcem v nebi dána jest.
 Za dne byly ovce v stáji,
 Anaž od parna je hájí;
 A tam jak se točily,
 Jesulátko zočily.
 Zlíbilo se Pánu Bohu
 Vzít je proto na oblohu;
 A to jsou ty беруšky,
 Betlehenské bělušky.
 Nyní se tam na nebesku
 Ve slunečném pasou lesku
 Pod dozorstvím Davida,
 Jenž tam na ně dohlídá.
 Dohlídá co pastýř ve dne,
 Do měsíčka v noci sedne,
 Na harfu jim počne hrát,
 Co on vezdy činil rád.““

27, Hodné dítky.

Eliška.

Dnes pán učitel se vadal,
 A nám vážně takto radil:
 „Kdo chce u mne lásku míti,
 Hodným dítkem musí býti.“

Já bych, máti roztomilá,
 Hodným dítkem ráda byla;
 Vyložte mi neumělé
 Slova pána učitele!

Matka.

Každý má rád hodné dítky,
 Ještě radši než-li kvítky;

Ony jako anjílkové
Pějí pořád písňě nové.

Hodné dítky tiše sedí,
Do svých knížek rády hledí,
A když dovolení mají,
Bez hluku si pěkně hrají.

Rodičův se nevzdalují,
Chyb svých druhů neschvalují,
Nemívají žádných sporů,
Nedělají zlostných zdorů.

V hodných dítkách hněvu není;
Ani chvilky neprolení,
Nedají si dvakrát říkat,
Každé práci hledí zvykat.

Spanilé a hodné děti
Cnostmi jméno Boží světí;
Mají samé pěkné zvyky,
Nemilují divé křiky.

Hodné dítky žijí svorně,
Chovají se všudy vzorně;
Spolčujet je pravá láska
Jako z vonných kvítků páska.

Eliško! Hleď v cnostech růsti,
Pak tě Pán Bůh neopustí;
Dá ti svatou milost Svoji,
Anaž všechny boly zhojí.

---

28. Mrzuté dítě.

Rozvesel se, milé robě!
Pláč ten špatně svědčí tobě;

Vypadáš jak mokrá myš,
 Raději se honem ztiš.
 Vyjasni ty mladé očka,
 Sicby se ti smála kočka.
 Rychle sobě uhlad' vlásky,
 Zažeň s čela smutné vrásky!
 Hle, náš ptáček nezapláče,
 A to jehně pořád skáče;
 Jest-li pes tě uvidí,
 Za tebe se zastydí.
 Poslušné a hodné dítko
 Jasné má byt' jako kvítko;
 Hlavinkou má hezky kývat,
 Na lidi se pěkně dívat.
 Pojď sem, dej mi ručičku,
 Utři mokrou hubičku.
 Jako hrdlička se směj,
 A jak slavík zazpívej.
 Zapláčeš-li vícekrát:
 Nebudu tě mítí rád!

29. Předsevzetí chlapcovo.

Nebudu já smuten více,
 Nechci pláčem močit líce,
 Ale budu vesel vezdy
 Jako jasné nebes hvězdy.
 Nejhloupější věru skutek
 U chlapce je pláč a smutek;
 Čím víc se mu slzí leje,
 Tím víc se mu každý směje.
 Červené má potom oči,
 Kteréž hanbou k zemi točí,
 A pak dlouho mezi lidi
 Z koutečka se vyjít stydí.

Toť je osud přeukrutný,
 Nechci, nechci již být smutný;
 Vykonám vždy práci svoji,
 Tím se pláč i smutek zhojí.

---

30. Kvítka života.

Země jest mi zahradou,
 Kde mi Božskou násadou
 Rozmanité roste kvítí,
 Pokud tuto jest mi žítí.

Jak svou krásu květinnou
 V barvy vonné rozvinou,
 Hned jich v plesu sbírám kytu,
 A pak nesu k svému bytu.

Cnosti jsou ty květinky,
 Co mi zdobí pěšinky;
 V životě být nemá doby
 Bez té květné rajske zdobí.

Bytem mým jsou nebesa,
 Kde se duch můj rozplesá;
 Tamto šťastně budu moci
 Kytku dáti svému Otci.

---

31. Na hvězdy.

Hvězdy, hvězdy, světla zdroje!
 Zdali vy jste sestry moje?
 Budu-li vás všecky znáti,
 Až se budu k nebi bráti?

Vy se na obloze skvíte;
 Zdali nás tu nevidíte?

Co se my vám nadivíme,
Pro vás Boha velebíme!

Kdo vám běhy vaše radil?
Pán Bůh vás tak krásně vřadil,
Že se vespolek netýkáte,
Vlídne sobě vyhýbáte!

Komu jste vy ku pomoci,
Že tam dlíte v každé noci?
Svit-li váš nám zemi stráží,
Ať se z kruhu neodvází?

Či snad o nás lidech víte,
Nad námi tak jasně bdíte?
Dívejte se na náš stánek,
Lejte na nás sladký spánek!

Poproste tam anjelíčky,
Aby naše modlitbičky
Tamto nesli v zlaté bání,
Kde se Cherub zbožně sklání.

Až pak přestaneme žíti,
Aby přišli duši vzíti,
A nás vedli po vás zhůru
Do blažených v nebi kůrů!

32. Nejhezčí ovečky.

Kdo pak nejhezčí má ovečky?
Měsíc zlatý, měsíc bledý,
Co tam za našemi stromečky
S nebe dolů na nás hledí.

V noci pase velké stádo své
Na těch oblohových lukách;

Každou ovci zpěvem k sobě zve,
Harfu maje ve svých rukách.

Hvězdy — tyť jsou jeho ovečky,
Co se k němu staví v řady,
Nebo v roztomilé sborečky
Podle jeho moudré rady.

Mají se tam rády na nebi —
Hvězda hvězdě neublíží,
Trestu u nich není potřeby,
Měsíc pase bez obtíží.

I vy dítky v lásce dívejte
Jako hvězdy vedlé sebe,
Svorně na sebe se dívejte,
By vám Bůh dal kdysi nebe!

33. Jehňátko.

Jehňátko se odloučilo
Od velkého stáda svého,
A tak brzy zabloudilo
Do lesíka hlubokého.

Bálo se, a svoji těchu
U stáda zas najít dbalo;
Ale ve svém kvapném spěchu
Od stáda se dále hnalo.

Marné bylo bekotání;
Pastýř ho již neuslyšel;
Darmo dlouho v lese shání,
Měsíc pro ně smutně vyšel.

Do hustiny hloub se nese,
Z nížto žádné cesty není,

Strachem již se celé třese,
Hrůzou v něm již krev se pění.

Jiskernatým zhlíží okem
Ukrutný vlk na jehňátko,
Dostihnul již divým skokem
Uděšené nebožátko.

Ihned byly z něho kusy —
Krev se leje, vlna lítá,
Vlk, div že se neudusí,
Jehně břichu svému skýtá.

Milé dítě, neodcházej
Ode stáda Církve svaté;
Christa věrně doprovázej,
Od zvěře On chrání klaté.

Pastýřem On dobrým sluje,
Ztracené Své ovce hledá,
Mocí Svou je obraňuje,
A jich plašit, trhat nedá.

Od Něho kdo odebíhá,
Ďáblovi se pod moc dává;
Ten již dávno na něj číhá,
Pak se duši vlkem stává.

34. Jaké má dítě býti?

Psíček, který neštěká,
Zvířátko je nebohé;
Chodí kolem člověka,
K radosti mu nemnohé. —
Ptáček, který nezpívá,
Věru za nic nestojí;

Kdo se na něj podívá,
 Vidí hned, že darmo jí. —
 Kvítko, které nekvěte,
 Pořád v jedněch šatkách jest,
 Do věnců se neplete,
 Bohu dává menší čest. —
 Slunce, které nesvítí,
 Nemá celá obloha;
 Kdyby mělo vzejíti,
 Byloby jen mátoha. —

Slunce nechať svítí,
 Kvěsti musí kvítí,
 Ptáček musí zpívat,
 Psíček hlídku mívat,
 Musí notně štěkat,
 Darebáky lekat.
 Jakým dítě býti musí,
 Nemá-li mít rozum husí? —

Dítě musí zbožné býti,
 Otce, matku vděčně ctíti;
 Musí býti zdvořilé,
 Sic je lidem nemilé;
 Dobré věci musí zvídat,
 Do knížečky pilně hlídat,
 Aby Bůh a všecken svět
 Našel na něm cnosti květ.

35. V č e l k a.

Včelko, včelko milená!
 Tyť jsi přec jen blažená;
 S kvítka na kvítečko sedáš,
 V každém pilně cosi hledáš.

Po celý den práci máš,
 Vesele si počínáš;

Porád lítáš, pořád bzučíš,
A se nikdy neumučíš.

Roztomilá včeličko!
Promluv jenom slovíčko;
Pověz, co tě vezdy blaží,
Po čem tvoje srdce baží?

„Z toho jde má veselost,
Že mám pořád práce dost;
S bedlivou ji konám pílí,
A tak nemám dlouhou chvíli.“

„Když svou práci vykonám,
Dobře, jak ji konat mám,
Vesele se mohu dívat,
Směle mohu pořád zpívat.“

„Pracuj s Boží pomocí
Od rána až do noci;
Ale pracuj s dobrou chutí,
Duše tvá se nezasmutí.“

„Chraň se každé necnosti,
Zvláště bídné lenosti;
Potom toho jistě zkusíš —
Vesel jako já být musíš.“ —

36. Brouček.

Brouček sedí na lupinku,
Svíťf dá si na hlavinku;
Malé nožky protahuje,
Radostně si poskakuje.

Pak si pěkně odpočívá,
Na jasné se nebe dívá;

Viděť, že se neužirá,
Trudným bolem neumírá. —

Pročby neměl vesel býti,
Když mu slunko Boží svítí?
Pán Bůh ví, kam brouček letí,
Má i jej vždy na paměti.

Tím víc o tobě ví, synu,
Vidí cnotu tvou i vinu.
Za hřích musí trestat těbe,
Za cnost dá ti věčné nebe.

---

37. Rybička.

Ajhle čistá vodička,
A v ní čerstvá rybička!
Hned se shání po červíčku,
Hned zas skáče na sluníčku;
Celý den si může hrát —
Kdožby nebyl rybou rád?

Přece nechci rybou být,
Nechci jako ryba žít;
Vždyť je ryba pořád nemá,
Rozumu a vůle nemá,
Nemluví a nezpívá,
Pravých slastí nemívá.

Mně však Pán Bůh mluvu dal,
A ta zvučí, jakby hral;
Mluvou tou si zpívat mohu,
Modliti se Pánu Bohu.
Nechci jako ryba žít,
Nechci němou rybou být.

---

38. Potůček.

Potůčku můj, jak to je,
 Že si nedáš pokoje?
 Běžíš celou noc a den,
 Nikdy nejsi unaven.
 Kdo pak ti to poručil?
 Kdo tě tomu naučil?

„S čistým pískem ve běhu,
 S květkami na břehu
 Pořád pěkný hovor mám,
 S nimi vezdy rád si hrám;
 A ty tiché rybičky —
 Ty jsou moje družičky.“

„A tak běžím od zdroje,
 Nežádám si pokoje;
 Běžím celou noc a den,
 Nikdy nejsem unaven;
 To mi Pán Bůh poručil,
 Tomu On mne naučil!

39. V r a b c i.

František.

„Vrabci! Vary odtud spěšně!
 Kradete mi moje třešně!
 A jak se v tom dobře znáte —
 Z nejlepších si vybíráte!
 Masičko vám hezky chutná,
 Mně jen zbyde pecka smutná.
 Už jen, už jen, smělá chaso!
 Já sám také rád mám maso!“

Vrabci, jakby neslyšeli,
 Zralé třešně notně mleli.

Zlostný Frantík kámen zdvihnul,
 A hned po nich zhůru švihnul.
 Vrabci arcíř pryč se hnali,
 Ale zle mu hubovali:
 „Taký plat my chudáci
 Máme za svou za práci?
 Kdybychom my nebyli
 Housenky ti zhubili:
 Nebyl bys měl po roce
 Sladounkého ovoce!“

---

40. Povzbuzení.

Ptáci skáčí bez pokoje
 Na větvičku s větvičky;
 Slavně pějí Bohu svoje
 Roztomilé písničky.
 Slyšte milí spolužáci!
 Buďme jako zpěvní ptáci!
 Na loukách nám kvítka kvetou
 V přemilostné svornosti;
 Rády jsou, když z nich se pletou
 Bohu věnce k slavnosti.
 Buďme vezdy jako kvítky —
 Čisté, hodné, zbožné dítky.

Jehňátka si míle hrají,
 Když se pasou na hoře,
 Pastýřův svých poslouchají
 V utěšené pokoře.
 Dívejme se, pacholátka,
 Na ten vzor náš — na jehňátka!

---

41. Stáři.

Staré lidi máme ctíti,
 Písmo svaté tak chce míti;
 Kdoby toho nečinil:
 Těžce by se provinil.

Slyš má dcero, slyš můj synu,
 Jaký trest tu stíhá vinu;
 Strašný tento z Písma děj
 Na paměti vezdy měj.

K Betelskému vážil městu
 Eliseus prorok cestu;
 Stářím holou hlavu svou
 Ve stínu měl odkrytou.

Tu se v rozpustilém hluku
 Za ním hnalo mnoho kluků;
 Ti ho s hory volali,
 V smíchu lysým nazvali.

Stařeček je napomínal,
 Nad jich zlobou ruky spínal;
 Kluci však se nebojí,
 Nový smích se vyrojí.

Svatý prorok dále kráčí,
 Vpadlé tváře pláčem zmáčí,
 Ale divá holota
 Pořád se mu chechotá.

Najednou ten smích jim klesá —
 Medvědi dva běží z lesa;
 Za trest roztrhali hned
 Kluky dva a čtyřcet.

---

42. Žebrák.

Šťastný otec odpočíval
 Před svým domem v neděli,
 Na synáčkův dvě se díval,
 Co tam svorně seděli.

Starý žebrák k nim se blíží,
 Šediny má na hlavě;
 Kráčí s holí s velkou tíží
 O shrbené postavě.

Nuzným šatem slabé tělo —
 Hlavu čepkou krytou měl,
 Upoceně maje čelo
 Na rukách se velmi chvěl.

„Dejte krýcar, otče, prosím,“
 Mluví Václav k otcovi;
 „Ó já nejradš dárky nosím
 Ctihodnému starcovi.“

Dítě rychle dárek neslo,
 Veselý byl jeho duch;
 Žebrákovo zní již heslo:
 „Zaplatiž vám milý Bůh!

Vojtíšek pak s tváří jasnou
 Starcovi dal krajíc svůj.
 Otec vzdává chválu hlasnou:
 „Krásný jest ten skutek tvůj!“

Radostí až slzy roní,
 V dítkách svých si libuje;
 Po pořádku k nim se kloní,
 Upřímně je celuje.

43. Suchý chleb.

Kdys reptal chlapec urputný:
 „Jen chleba nechci mít!
 Chleb bez másla je nechutný —
 Radš budu hladem mřít!“

A matka praví: „Holečku!
 Ty nevíš co je hlad;
 I za tu suchou kůřečku
 Máš Bohu děkovat!“

Pak z domu vyšel chlapec hned
 A chodil po poli;
 Tam škaredil se jeho hled
 A mhouřil s nevolí.

Jej netěšila ptáčata
 Ni sad a louky květ,
 Hněv na lidi a zvířata
 A na celý měl svět.

An vidí, kterak vrabeček
 Jest s málem spokojen —
 Jak několik jen zrneček
 Má na celinký den:

Tu v něm se budí svědomí
 A kárá jeho zdor;
 On běží jako pitomý
 Tam do poblížkých hor.

Již slunko hasne večerem
 A chladno dochodí,
 A v okolí tom veškerém
 Jen ticho vévodí.

Teď zatemnil se hustý les
 A sova huhuká;

Tu chlapec vyhlídá svou ves
An stojí u buka.

S něj ulomil si větvičku
A lupen jísti chtěl;
Hlad vynutil mu slzičku
A strachem již se chvěl.

Pak vyvalil se hlasný pláč —
On dal se do běhu,
Že necítili nohy pcháč
V tom kvapném zážehu.

A v běhu počal bédovat:
„Oh, budu pamětliv!
Již nikdy nechci zdorovat,
Co budu zdrav a živ!“

44. Lež.

Dítě otce obelhalo,
Duchem zlým se svěsti dalo.
Očka před tím veselá
Hned se stala nesmělá.

V sobě trapnou úzkost mělo,
Jakby těžce churavělo;
Nemohlo se člověku
V oči dívat bez leku.

Ukrývalo vždy a všudy
Lidem svoje vnitřní study;
Dlívalo jen v samotě —
V koutech v trudné němotě.

Otec dlouho na ně hleděl;
Až pak o lži jeho zvěděl,
Hlavu v dlaně naklonil,
Mnoho slzí vyronil.

Zvolal: „Ó ta lež mi ruší
 Posavádní radost v duši;
 Já bych menší bolest měl,
 Kdybych k jeho hrobu šel.“

„Posud vždy tak hodné robě
 Poškodilo mně i sobě;
 Kdož tu ránu oboji
 Mně i jemu zahojí?“

„Anjel v říši nanebeské
 Běduje, že roucho hezké —
 Roucho svaté neviny
 Dítě vtáhlo do špiny.“

„Jak mu nyní budu věřit?
 Jak mám jeho slova měřit?
 Bože, Ty mou bolest zkrať,
 Ztracené mi dítě vrať!“

---

45. Domeček v háječku.

Vím já, vím já o háječku,
 V háječku tom o domečku,
 Ten je z mechu zbudován,
 A všem zrakům uschován.

Nemůže ho vítr shodit,
 Nemohou mu deště škodit,
 Stojí v milé nížině,
 V tmavé, husté křovině.

Žádnému se najít nedá,
 Ať ho kdo chce jak chce hledá;
 Já to místo jenom sám
 Dobře vím a dobře znám.

Slyšel jsem kdys líbě zpívat,
 Začal jsem se pilně dívat,

Kdo ten původ zpěvu je,
A kde zpěvák bytuje?

Šel jsem ticho s velkým žasem
Za tím krásným, jemným hlasem,
A tu vidím stromeček,
Pod ním v křoví domeček.

Aj, tu vedlé oka mého
Letěl ptáček z domku svého,
Že jsem lekem odskočil,
Za ptáčkem se otočil.

Domeček ten h n í z d e m sluje,
Pták si ho sám zhotovuje,
A v něm zpívá celý den,
V noci mívá hezký sen.

Milerád se rosou brodím,
Když ho navštěvovat chodím;
Nechávám ho v pokoji,
Proto se mne nebojí.

Až tam bude mladé mívat,
Budu u nich déle bývat;
Mladé ptáčky mám já rád,
Budu s nimi pěkně hrát.

Neopustím jejich sídla,
Až mít budou silná křídla;
Potom s nimi zazpívám,
Naposled se podívám.

Mohlaby je zlého kluka
Z hnízda vybrat zlostná ruka;
Proto, ač já o nich vím,
Žádnému jich nezradím!

46. Sirotek.

Co pak kutíš, milý beránku?
 Proč tak bečíš dnes, můj mazánku?
 Steliva jsem tobě nanosil,
 Žeby člověk jím se honosil;
 Píce máš tam plné náručí,
 Hlad a zima tebe nemučí! —

Ach, já pláči tvému rozumím,
 Co tě bolně trápí, dobře vím;
 Steliva a píce máš tam dost,
 Jsi však sám a společníků prost;
 Nevidíš než černou temnotu,
 Anaž v tobě plodí tesknotu.

Nedostatek milých soudruhů
 Zdrojem bývá bolných neduhů;
 Vždyť i já mám doby tesklivé
 Nevada než zraky hněvivé;
 Také mně dům náš je vězením,
 Z něhož ujít nikdy nelením.

Sirotek já bídny, nebohý
 Doma vídám jenom mátohy;
 Nikdo, nikdo si mne nevšímá,
 Radosti mi každý ujímá;
 Slova lásky sluch můj neslyší,
 Pěkný pohled bol můj netiší.

Proto bývám nejradš pro sebe,
 Pod širé rád spěchám pod nebe;
 Tamo vzdýchám: „Otče, matičko,
 Potěšte mou duši maličko,
 Abych mohl nové žalosti
 Snášet vám a Bohu k radosti!“

Pojď, beránku, pojď můj příteli,
 Pod oblohou budem veseli;

Tam se budem těšit do noci —
 Vždyť jsme obá stejně sirotci;
 Žalovat si budem bídy své —
 Ty těš srdce moje a já tvé!

47. Slaviček v kleci.

Plačte se mnou ptáci všeci,
 Co vás žije na světě;
 Mne, ach mne v té ouzské kleci
 Trapný smutek uhněte.

Kteraká je vina moje
 Že jsem v této porobě?
 Hodiny tu trávím svoje
 Smutně jako ve hrobě.

Člověk, pán můj nelaskavý,
 Vzal mi blažnou svobodu;
 Hlas můj letos neoslaví
 Krásnou Boží přírodu.

Nevidím, jak zdobí háje
 Nových listů lepota;
 Neslyším, jak svoje báje
 Stará lípa šepotá.

Zakal svoje čisté brody
 Potůčku, ty druhu můj;
 Nesmím píti tvoje vody —
 S tebou pojit klokot svůj.

Uvidím-li oknem pláče,
 A tu modrou oblohu:
 Těžký stesk a bolné pláče
 V sobě tajit nemohu.

Na pamět-li jdou mi lesy
 A jich slavný hlučný zpěv:

Křídla má se trudně svěsí,
Ustydá mi v žilách krev.

Na potěchu ve vězení
Jenom milý zpěv mi zbyl;
Ach, a ten tak slavný není,
Jako kdybych volně žil.

Puť mne z klece, puť mne, pane,
Vrať, ó vrať mi volnost mou;
Tam, kde čerstvý větřík vane,
Budu chválit lásku tvou!

---

48. Kočka zhrdá domovem.

Kočka vyšla z domu ven
Do zelena na poli;
Mňoukala si: „Doma jen
Pořád bývám s nevolí!
Půjdu já tam do lesíka,
Kde se mnoho ptáků smýká,
Tamo budu v zeleně
Denně mívat pečeně.“

Chutě běží do lesa —
Vylézá si na stromy;
Dlouho však tam neplesá
Vidouc svoje pohromy.
Sem tam ptáci poletují,
Vesele si prozpěvují,
Ale kočce pod vousy
Žádný z nich se netrousí.

Kočka běhá celý den,
Pilně číhá na ptáčky;
Věnuje i noční sen,
Brousí svoje zubáčky;

Ale ptáci se jí smějí,
 Žertovnou jí píseň pějí. —
 Poznavši jak prohloupá,
 Zpáteční hned nastoupá.

---

49. Pozdravení v zimě.

Aj, vy ubožátka stromy!
 Proč tak smutně stojíte?
 Ostanete bez pohromy —
 Nadarmo se bojíte.

Přijde opět milá chvíle,
 Co vás ze sna probudí;
 Objeví se v Božské síle,
 A ty mrazy zapudí.

Potom sněh se rychle smete,
 Zmizí spánek ledový,
 Vy se slavně rozvíjete
 Ve květ vonný, medový.

Potěšte se, spící stromy,
 Zima jistě pomine;
 Ostanete bez pohromy,
 Život váš se rozvine.

Na zelené na větvičky
 Přijdou ptáci veselí,
 Budou zpívat modlitbičky
 Bohu po den po celý.

---

50. Kohout.

Pyšný kohout na dvorečku,
 Maje slípky ve sbořečku,
 Rekovsky se vypínal,
 Tak se chlubil začínal:

„Hleďte, milé slepičky,
 Moje věrné družičky!
 Kdožby tolik cností měl,
 Aby mně se rovnat chtěl?!
 Rubínová očka v tváři,
 Pestré péří zlatem září,
 Krásný hřeben zdobí hlavu,
 Svědčí o mém panském stavu;
 Zdravé tělo, stíhlý vaz,
 Jako zvonky zvučný hlas;
 A můj vážný statný chod
 Každému být musí v hod;
 Na botkách mám ostruhy,
 O vás velké zásluhy;
 Nebojím se pěti soků,
 Netrpím jich po svém boku,
 Neboť každý snadno zví,
 Já že rek jsem hotový!“

Tak se chlubil kohout v pýše,
 A pak povystoupnuv výše
 Co měl síly zakokrhál,
 Div že krk si nepotrhal.
 Tu však psíček běží hopy,
 S kohoutem si žerty tropí.
 Jenom trochu na něj štěkal,
 A již rek se celý zlekal;
 Skokem stranou utíkal,
 Strachem až se zajíkal. —
 O pyšném teď o chlapisku
 Vždy se praví:
 „Ten se staví,
 Jako kohout na smetisku!“

51. Vodník.

Dítě, vody vždy se chraň,
 Rybníků a řek se straň;
     Tamto vodník bytuje,
     Jak tě lapnouť, zpytuje.

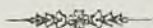
Leží na dně pod vodou,
 Čumí, zdali dítky jdou?
     Hroznou tlamu otvírá,
     Kterouž děti požívá.

Na hlavě mu roste mech,
 Ten je plný vodních blech,
     Oči má jak měsíce,
     Ruky jako palice.

Někdy jako mýslivec
 Mívá z rybích kostí klec;
     Leskne se mu velký nos,
     Vodu pouští levý šos.

Pořád chtivě pohlíží,
 Dítě-li se neblíží?
     Chlapečky i děvčata
     Kde jen může, pochmatá.

Kdo se k vodě ponalme,
 Po tom ruku napřahne;
     Koho chytí za nohy,
     Na věky je nebohý.

U k a z a t e l.

	Strana		Strana
Provod	I	25. Léto	20
I. Písně.		26. Na zahradě	21
1. Píseň před zkouškou . .	3	27. Kolo	22
2. Píseň po zkoušce	3	28. S Bohem	23
3. Píseň před školou v		29. Sova	24
pondělí	4	30. Duha	25
4. Píseň po škole v pond.	5	31. Hvězdy	26
5. Píseň před školou v		32. Na hvězdy	27
úterý	5	33. U lůžka dítěte	27
6. Píseň po škole v úterý	6	34. U kolébky	29
7. Píseň před školou ve		35. Uspávanka	29
středu	7	36. Pochod	31
8. Píseň po škole ve středu	7	37. Hodný chlapík	31
9. Píseň před školou v		38. Moje vlast	32
pátek	8	39. Píseň tovaryšů	33
10. Píseň po škole v pátek	9	40. Koleda	34
11. Píseň před školou v		41. Píseň k anjelovi strážci	35
sobotu	9	42. Hra na Korutánka . . .	35
12. Píseň po škole v sobotu	10	43. Hra na cvrčka	37
13. Vyzvání	11	44. Morava	37
14. Modlitba nábožných dí-		II. Básně.	
tek	11	1. Život dítěte	41
15. Prosba	12	2. Procitnutí	44
16. V sobotu	12	3. Důležitost ranní modlitby	45
17. Jitro	13	4. Modlitba	46
18. Píseň večerní	14	5. Dobré jitro	46
19. Zvonek na věži vesnické	14	6. Modlitba	47
20. Píseň každodenní	15	7. Bůh jest naším Otcem .	48
21. Začátek jara	16	8. Bůh tě vidí	49
22. Jarní vítání	17	9. O vánocích	49
23. Jarní radost	18	10. Modlitba k Jesulátkovi .	51
24. Společná jarní	19		

	Strana		Strana
11. Vánoční strom chudého dítěte	51	31. Na hvězdy	73
12. Vlastnosti Boží	52	32. Nejhezčí ovečky	74
13. Anjel strážce	55	33. Jehňátko	75
14. Modlitba k anjel. strážci	57	34. Jaké má dítě býti?	76
15. Denní modlitba	57	35. Včelka	77
16. Vlastověnka	59	36. Brouček	78
17. Ranní rosa	59	37. Rybička	79
18. Jarní rozkvet	60	38. Potůček	80
19. Dobrota Boží	61	39. Vrabci	80
20. V létě	62	40. Povzbuzení	81
21. Slunce	62	41. Stáří	82
22. Polní kvítka	64	42. Žebřák	83
23. Hrdličky	65	43. Suchý chleba	84
24. Fasolka	66	44. Lež	85
25. Dítě a ptáci	68	45. Domeček v háječku	86
26. Berušky	69	46. Sirotek	88
27. Hodné dívky	70	47. Slaviček v kleci	89
28. Mrzuté dítě	71	48. Kočka zhrdá domovem	90
29. Předsevzetí chlapcovo	72	49. Pozdravení v zimě	91
30. Kvítka života	73	50. Kohout	91
		51. Vodník	93

